röda rummet
www.rodarummet.org • radikal kvartalstidskrift nummer 2/2012

ÖDE EUROPA

Den verkligt revolutionära politiken i sådan ödesdiger situation är att ”ta tjuren vid hornen” och bilda en enhetsfront sid 2

Under hela vintern och början av våren syntes någon form av väpnad drabbning mellan Iran och Israel och /eller USA i det närmaste som oundviklig. sid 7

Oftast tittar de tillbaka till något obestämt ”då”, en romantisk tid innan ADHD-diagnoser, då man kunde ta hand om de här barnen utan att... sid 11

När detta skrivs håller det grekiska folket andan. Valet 6 maj frambringade inte någon fungerande regeringsmajoritet och nu går man återigen till valurnorna 17 juni. Två diametralt olika alternativ står mot varandra: antingen en fortsättning av den rådande politiken med än mer av åtstramningar och gigantiska betalningar på statsskuldsräntorna eller den radikala vänsterns inriktning med ett slut på åtstramningspolitiken och ett moratorium på skuldbetalningarna. Mikael Karadjis tecknar en bild av det rådande läget i Grekland i allmänhet och inom den grekiska vänstern inför denna historiska ödesstund.

GREKLAND

– Syriza, Kommunistpartiet och det desperata behovet av en enhetsfront

Denna artikel har inte till syfte att fullständigt redogöra för den pågående politiska krisen i Grekland. Istället kommer jag främst att diskutera krisen utifrån den grekiska vänsterns underlåtenhet att bilda en enhetsfront utifrån folkets behov, och ge en historisk tillbakablick på den grekiska vänsterns natur och de partier som ingår i den.

Det sensationella valresultatet den 6 maj 2012 där Syriza, en koalition mellan vänsterreformistiska och radikala vänsterorganisationer fick nästan 17 procent av rösterna, bara slaget av högerpartiet Ny Demokrati (ND), kommer efter den katastrof som påtvingats den grekiska arbetarklassen och som tvingat den att betala för det grekiska och europeiska kapitalets kris.

Denna katastrof har gjort att grekiska arbetare och pensionärer, som redan hade bland de lägsta lönerna och svagaste socialförsäkringarna i Europa, under de senaste åren fått se sina löner och utbetalningar minska med så mycket som 40 procent. Den ”skuldkris” som åtstramningen antas betala för är naturligtvis den skuld som deras kapitalistiska klassfiender hade samlat på sig ihop med den egna korrumperade staten under ledning av åtstramningens exakt likadana dinosauriepartier, kapitalistklassens främsta parti Ny Demokrati, och det en gång diffust socialdemokratiska Pasok. En betydande del av skulden berodde på att staten under de senaste åren köpt militärt skräp för några miljarder dollar via Nato.

Nyckelfrågan har varit det brutala åtstramningspaket, benämnt ”memorandum”, med sänkta löner och förlorade arbeten, som ”trojkan” (EU, Europeiska Centralbanken och Internationella valutafonden) tvingade på Grekland för att pressa arbetare och fattiga att ”betala tillbaka” till tyska och franska banker. Båda tvillingpartierna har stött och genomdrivit detta memorandum, och som ett resultat av det rasade deras röstetal från 33 procent till 19 procent för ND och från 43 procent till 13 procent för Pasok. Hela det system av tvåpartibedrägeri, som funnits sedan Andra världskriget, raderades ut

Sammanlagt var röstetalet för vänstern, partier som var mot memorandumet, omkring 27 procent – 17 procent för Syriza, 8 procent för det stalinistiskt sekteristiska Grekiska kommunistpartiet (KKE) och 1,9 procent för Grekiska antikapitalistiska vänsterfronten (Antarsya), en mindre koalition av radikala vänsterorganisationer. Ytterligare sex procent röstade för Demokratiska vänstern, en högerutbrytning ur Syriza som vill mildra åtstramningspaketet men tror att ett fullständigt avvisande av paketet kommer att leda till att Grekland sparkas ut ur EU (vilket man betraktar som ett öde värre än döden). Om dessa missledda men icke desto mindre vänsterväljare också räknas in, röstade en tredjedel av väljarkåren för partier som i en eller annan form har band till den traditionella kommunistiska rörelsen, ett avsevärt mycket bättre resultat än det kolossalt goda resultatet på 25 procent som Förenade demokratiska vänstern, EDA (fasad för det då illegala kommunistpartiet) fick 1958, och som skickade chockvågor genom västvärldens huvudstäder.

MOTSTÅND MOT ENHETSFRONTEN

I detta läge – en ”År noll”-situation för det bokstavligt talat hungrande folket – gav med andra ord folket i första hand sin röst till Syriza, och i andra hand till KKE, med mandat åt dem att ta makten, avvisa memorandumet, avvisa åtstramningarna och återställa dess levnadsförhållande. Detta genom att vända situationen till den grekiska penningaristokratins nackdel, de som trots ”krisen” faktiskt fortfarande har massvis med pengar, och samtidigt bad man den tysk-franska penningaristokratin att fara och flyga.

Men trots det verkar den grekiska vänstern vara oförmögen att bilda en enhetsfront för att rädda folket. Ansvaret för detta ligger till största delen, om inte helt och hållet, hos KKE med dess uppseendeväckande sekterism, då man blankt vägrat att att ingå i enhetsfront med Syriza. Inte nog med det, KKE har till och med – närmast kriminellt – vägrat diskutera det.

I ett halvt återuppförande av Stalins katastrofala tredje period i Tyskland – när det tyska kommunistpartiet beordrades att helt vägra att samarbeta med de tyska socialdemokraterna mot nazismen och socialdemokraterna gavs epitetet ”socialfascister”, vilket tillät nazisterna att obehindrat marschera mot makten – så hävdar KKE att de inte kommer att samarbeta med Syriza, vilka man stämplar som socialdemokrater som oundvikligen kommer att begå förräderi.

Men om historien först upprepar sig som tragedi och sedan som fars, då är den tragedi som KKE förbereder helt och hållet grundad på en fars. För alla som känner till den moderna grekiska historien är tanken att KKE skulle ha någon sorts principiell vänsterståndpunkt som är mot samarbete med socialdemokrater eller till och med nyliberaler och högernationalister ett stort skämt.

Även om mycket tål att kritisera i Syrizas och dess ledande grupps program, så befinner sig Syriza-koalitionen i sin helhet ljusår till vänster om de tyska socialdemokraterna på 1930-talet, för att inte tala om dagens nyliberala ”socialdemokrater”. Den verkligt revolutionära politiken i en sådan ödesdiger situation är att ”ta tjuren vid hornen” och bilda en enhetsfront med Syriza kring arbetarklassens mest omedelbara behov, och arbeta med Syrizas mer radikala vänster på ett icke-sekteristiskt sätt för att utmana dess ledning att gå åt vänster – vilket den kommande krisen oundvikligen kräver.

Men tanken att KKE skulle arbeta på ett icke-sekteristiskt sätt med någon i vänstern är som att tänka sig att det uppstår en pro-palestinsk uppfattning i Vita huset. Under de senaste årens alla massrörelser mot härskarnas klasskrig har KKE noga sett till att inte gå med någon annan och bara organisera egna aktioner. Än värre är att KKE energiskt har brännmärkt alla militanta aktioner som har genomförts av vänsterkrafter utanför dess kontroll. Trots all sin nuvarande ”vänsterretorik” har det grupperat sina medlemmar för att i själva verket fungera som vakter vilka försvarar staten mot de ursinniga och stridbara demonstranterna. Vad gäller sekterism mot stridbara och revolutionära vänsterkrafter i Grekland har KKE varit fullständigt konsekvent.

Men ”konsekvent” är ett lustigt ord. En sak man ska förstå om Syriza är att de drevs åt vänster delvis tack vare att dess mest högersinnade socialdemokratiska del som påpekades ovan bröt sig ut och bildade ”Demokratiska vänstern”. Det är viktigt att veta att den enda del av vänstern som KKE någonsin har samarbetat med aktivt var just de som nu utgör denna grupp, historiskt ”höger-eurokommunisterna”, och att man även samarbetat med Pasok och Ny Demokrati. Med andra ord har KKE samarbetat med alla utom vänstern. För att förklara detta behövs det en historisk tillbakablick.

DEN GREKISKA VÄNSTERNS HISTORIA

Ända sedan sin historiska roll att leda det antinazistiska motståndet under Andra världskriget har KKE haft en viktig position inom den grekiska politiken. Partiet har alltid haft ett massivt stöd som kunnat mätas i tvåsiffriga röstetal, hack i häl på tvåpartibedrägeriets traditionella höger- och centerblock. När de traditionella kommunistpartierna började splittras internationellt efter Sovjetunionens invasion av Tjeckoslovakien 1968, och det uppstod en radikal ny vänster, splittrades även det grekiska partiet. Majoriteten förblev Moskvavänlig och kallades KKE (yttre) medan den mer kritiska delen, som var lösligt knuten till den eurokommunistiska strömningen kallades KKE (inre). Det dominerande partiet strök så småningom beteckningen ”yttre” och är nu bara känt som KKE.

Men KKE (inre) drabbades på 1980-talet av egna splittringar åt höger. Orsaken var motsättningen mellan å ena sidan eurokommunismens reformistiska dynamik och å den andra sidan den nya vänsterns radikala dynamik och den antistalinistiska kritiken, speciellt i Greklands ytterst militanta politiska miljö. Vänstern som ville behålla och förnya ett verkligt kommunistiskt perspektiv fick majoriteten och behöll alltså namnet KKE (inre). Högerminoriteten bröt sig ut och bildade Grekiska vänstern (EAR), som engagerade sig i ett ”modernt resonemang” om vänstern och allt som följde av det (det vill säga att kasta ”gamla” idéer som klasskamp, etc överbord).

Trots sina motsatta ståndpunkter om Sovjetunionen närmade sig KKE och EAR varandra, och 1989 bildade de Vänster- och progressiva koalitionen (Synaspismos, det grekiska ordet för ”koalition”) för att ställa upp i valet samma år. De fick respektabla 13 procent av rösterna, (huvuddelen av dessa erövrades i KKE:s historiska arbetarbas). EAR:s kärna utgör just det som idag är organisationen Demokratiska vänstern.

I detta läge, där inget parti var starkt nog att bilda en egen regering och hö-

EN ARTIKEL AV MIKAEL KARADJIS
Artikelförfattaren är socialist från Australien. Han lever och forskar i Vietnam. Flitigt förekommande med artiklar i internationell vänsterpress

germedia inledde ett mördande angrepp på den styrande Pasok-regeringens (bara alltför verkliga) uttalade korruption, gick Synaspismos (det vill säga KKE och EAR) med på att delta i en koalitionsregering tillsammans med det segerrika reaktionära, nyliberala partiet Ny Demokrati med Konstantin Mitsotakis som ledare. Under parollen att ”rensa” skulle denna höger-vänsterkoalition fram till nya val i slutet av året ta krafttag mot stanken av korruptionen i det grekiska samhället, som synbarligen helt och hållet var knuten till socialdemokratin i Pasok.

Men de nya valen frambringade inte helle någon parlamentarisk majoritet, så nu gick Synaspismos – utifrån en minskad röstandel eftersom arbetarbasen straffade dem genom att återvända till Pasok – med på att bilda en ”ekumenisk” regering med både Ny Demokrati och (ett förmodat rensat) Pasok. Under både den ”rensande” och den ”ekumeniska” regeringen var Synaspismos i grund och botten gisslan under ett framväxande nyliberalt program för att omstrukturera den grekiska ekonomin. Vid det tredje valet segrade sedan Ny Demokrati.

KKE:s koalition med Ny Demokrati ledde fram till att en minoritet av partiet bröt sig ut. I minoriteten ingick ledningen för och majoriteten av dess ungdomsorganisation, KNE, som var starkt mot detta klassamarbetet. Dessa krafter bildade ett nytt vänsterkommunistiskt parti vid namn NAR (Nya vänsterströmningen), som idag är en de viktigaste delarna i den radikala vänsterkoalitionen Antarsya – jämte trotskister, ”statskapitalister” [som menar att Sovjetunionen var ett kapitalistiskt land] och vänstermiljögrupper. De har sedan dess inte haft någonting att göra med KKE. På den tiden blev de skrattretande nog förtalade av media som hårdföra stalinister för att de förkastade så ”moderna” raffinerade idéer som klassamarbetet med ND. Det var ytterst ironiskt med tanke på att KKE samma år, under koalitionen med ND, hyllat den kinesiska regimens massaker på Himmelska fridens torg, medan KNE och de oliktänkande från KKE energiskt fördömde den ur ett vänsterkommunistiskt perspektiv och pekade på den kinesiska ledningens politik att återupprätta kapitalismen.

Under tiden motsatte sig även KKE (inre) koalitionen med ND (och den efterföljande koalitionen mellan ND och PASOK), och det ledde till att de halvt om halvt sammanstrålade med KKE-oppositionen kring klasskampsfrågor. Idag är de en del av konstellationen av radikala vänsterkrafter i koalitionen Syriza.

Vad gäller Synaspismos så splittrades den åter i sina ingående delar. EAR närmade sig Pasok. Pasok hade under mottot ”modernisering” försökt ”rensa” sin image från stanken av korruption, det vill säga göra sig av med delar av sitt socialdemokratiska förflutna och framhålla sig själv som ett mer humant alternativ för att driva igenom en nyliberal omstrukturering i linje med det globala kapitalets önskemål, speciellt sedan de återkommit till regeringen 1994. Eftersom det var KKE som lämnade koalitionen så behöll den lilla minoriteten EAR namnet ”Synaspismos”, trots att de inte längre ingick i någon koalition.

KKE ”ÅTERUPPTÄCKER” STALIN

Under tiden drog sig KKE tillbaka in i ett trångsynt nystalinistiskt skal. 1995 återupptäckte plötsligt KKE, som troget hade följt Chrusjtjov, därefter Brezjnev och sedan Gorbatjov, att Stalin skulle vara en av de största marxistiska tänkarna, och på 1990-talet hemgav de sig åt absurda saker som att förhärliga 1930-talets utrensningar. Det verkar inte särskilt logiskt om det inte var för att skydda sina mänskliga ”tillgångar” från att smittas av resten av den radikala grekiska vänstern – som består av en förvirrande blandning av trotskister, maoister, anarkister och andra extremvänstergrupper – och ge ett visst rättfärdigande åt sin ynkliga vägran att arbeta med någon annan inom vänstern.

En viktig skiljelinje som uppstod inom vänstern var inställningen till EU. Trots sin kritik av den nyliberala Maastrichtöverenskommelsen anslöt sig Synaspismos (det vill säga EAR) till åsikten att medlemskap i EU var avgörande och en del av Greklands ”modernisering”, som (trots de negativa ekonomiska ”sidoeffekterna”) bara kunde gynna vänstern vad beträffar en progressiv social politik. I motsats till detta gjorde KKE utträde ur EU till ett slagord för att bevara sin betydelse. Även om det ur vänstersynvinkel formellt är riktigt tenderar fixeringen vid ett utträde att luta i nationalistisk riktning. Det sammanfaller med KKE:s traditionella syn på Grekland, som en koloni till västimperialismen snarare än en i sig själv imperialistisk ministat, och med dess populistiskt nationalistiska allians ”mot monopolen”.

PARTIETS NATIONALISM

Även om KKE i början av 1990-talet tenderade att inta ganska bra antinationalistiska ståndpunkter i vissa frågor – som Makedonien – (för vilken man fördömdes våldsamt av en kör av reaktionär högernationalism som dominerade decenniet) så anpassade man sig i slutet av årtiondet till just den grekiska nationalismen.

Exempelvis tenderade KKE åt att stämma in i det stöd som den grekiska ultrahögern, den grekisk-ortodoxa kyrkan, Pasok, Ny Demokrati, i själva verket alla utom den principfasta vänstern, gav den serbiske nationalistledaren Miloševićs korstågsliknande muslimfientliga propaganda om en ”ortodox” axel mot ”turkarna” (det vill säga de muslimska folken på Balkan). Det fanns inget radikalt hos Milošević och hans kumpaner – goda vänner både till ND:s ledare Mitsotakis och PASOK:s ledare Andreas Papandreou, som båda två följde med honom runt i Grekland i sina båtar och till sina förnäma bostäder, samtidigt som grekiska fascister stolt deltog i de serbiska etniska rensningarna. När jättelika grekiska demonstrationer – med stöd från samtliga grekiska partier, från yttersta högern via ND och PASOK, till yttersta vänstern – protesterade mot Natos bombningar av Serbien 1999, ställde KKE in sig hos rörelsens mest högerchauvinistiska del genom att gå ihop med den grekisk-ortodoxa kyrkan och fascisterna och kräva att bara ortodoxa serbiska flyktingar och inte muslimska albanska flyktingar (det vill säga huvuddelen av flyktingarna) skulle släppas in i Grekland.

Det stämde överens med den nationalistiska tonen i partiets kampanj mot EU. I motsats till detta föredrog den radikala vänstern perspektivet att vara mot kapitalets EU, men som alternativ ställa arbetarnas, invandrarnas och miljöns Europa, och ha perspektivet att faktiskt stärka banden mellan arbetarklassens kamp över hela Europa och ena den för att slå tillbaka EU-kapitalets samlade offensiv.

Haris Golemis, som är medlem Syrizas centralkommitté, förklarar att man istället för att acceptera att välja inför ”dilemmat att Grekland antingen ska acceptera EU:s nuvarande politiska och ekonomiska ramar (som stöds av Pasok och ND) eller frivilligt lämna unionen – ett krav som förs fram av KKE och även en del grupper i Syriza … anser att kamp och ovilja att rätta sig efter utifrån pålagda diktat ska kombineras med en samordning på europeisk nivå för att ge en ny grundval för Europa.” Golemis menar att krisen i Grekland visar att ”utvecklingen till och med i ett litet land långt ut i periferin i söder kan skapa en ’fjärilseffekt’ som är så stark att den kan skaka de europeiska beslutsfattandet i dess kärna.”

Även om KKE:s EU-negativa ståndpunkt trots sin nationalistiska karaktär låg till vänster om Synaspismos’ EU-vänliga inställning, så hade Synaspismos en fördel med sin öppenhet. Det gjorde att personer långt till vänster om Synaspismos’ ledning kunde hitta en plats i en relativt stor organisation som fortfarande officiellt kallades för en koalition, vilket de inte kunde göra i KKE.

Det skapade en dynamik inom Synaspismos som motverkade ledningens utveckling åt höger. Dessa vänsterelement i Synaspismos uppskattade dessutom samarbetet med mer radikala vänstergrupper utanför organisationen just för att motverka högerledningens utveckling som tycktes leda mot politisk marginalisering (vem behöver en lightvariant av Pasok när man kan få den riktiga?). Genom att kasta sig in i antiglobaliseringsrörelsen breddade Synaspismos sin bas ännu mer.

SYRIZA

Det var i detta sammanhang som Syriza (Radikala vänsterkoalitionen) 2004 bildades mellan Synaspismos, som är dess dominerande och mest reformistiska del, och en rad partier till vänster om den. Bland dessa fanns: en ny inkarnation av KKE (inre) känd under namnet Förnyade kommunistiska ekologiska vänstern (AKOA), Internationalistiska arbetarvänstern (DEA, en statskapitalistisk grupp knuten till den amerikanska International Socialist Organization), Rörelsen för enad vänsteraktion (KEDA, en antisekteristisk splittring från KKE) och Aktiva medborgare, ett parti som bildats av en hjälte från det antinazistiska grekiska motståndet, Manolis Glezos. Senare anslöt sig Greklands kommunistiska organisation (KOE, en militant antisekteristisk grupp som vuxit fram ur den maoistiska traditionen), vänstermiljögruppen Ekologisk intervention, Demokratiska samhällsrörelsen (DIKKI, en populistisk vänsterutbrytning ur Pasok), en annan liten avläggare från Pasok vid namn Enhetsrörelsen, och under en period Xekinima, grekisk sektion av Kommittén för en arbetarinternational, tillsammans med ett fåtal små vänstergrupper.

Att se det nuvarande Syriza som enbart en fortsättning av det gamla Synaspismos och dess vänsterliberala utveckling är helt missvisande. Ända från början fanns det starka spänningar mellan Synaspismos’ ledarskap och dess radikala vänsterallierade. Dessa spänningar ledde till att Alekos Alavanos, som var stark anhängare till alliansen med den radikala vänstern, valdes till ordförande för Synaspismos och ersatte Nikos Konstantopoulos, som var den ledare som mer än någon annan

Syrizas ledare Alexis Tsipras

låg bakom den högerinriktning som Synaspismos haft sedan sitt bildande. Valet av den nuvarande ledaren, Alexis Tsipras, som har en lång tradition av icke-sekteristisk militant aktivism, är ännu ett steg i denna riktning.

Spänningarna inom Synaspismos lösts när Konstantopoulos 2010 tog med sig "förnyarna" (det vill säga "moderna" vänsterliberaler) ut ur Synaspismos och Syriza för att bilda Demokratiska vänstern. Det som återstår av Synaspismos är alltså något helt annat än det gamla EAR och det gamla Synaspismos, och det är fast förenat med de radikala vänsterströmningar inom organisationen som upprätthåller ett starkt vänstertryck på Synaspismos' ledning.

Även om KKE inte pressas från vänster på något organiserat sätt så är det otvivelaktigt satt under press från sina medlemmar och anhängare och så länge KKE inte tappar kontrollen över rörelsen framstår man också, trots sin förhärdade sekterism, ofta som politiskt ganska så stridbart. Det är inte troligt att särskilt många inom partiets militanta bas kommer att se med välvilja på hur partiet idag framhärdar i sekterism när det aldrig någonsin funnits ett starkare objektivt behov för vänstern att ena sig för att ta makten.

Det har redan visat sig i en opinionsundersökning som Alpha-TV genomförde mindre än en vecka efter valen 6 maj, och enligt vilken Syrizas röstsiffra skulle öka från 17 till 27 procent och göra det till det klart största partiet, före ND som bara förväntas öka ett par procent och hamna kring 20 procent. I motsats till det sjönk KKE:s opinionsstöd från 8,5 till 7 procent och Demokratiska vänstern minskade från 6,1 till 4,9 procent. Det är inte svårt att inse vad som ligger bakom det.

Men hur ska man se på de verkliga svagheterna i Syrizas program? Kan man hävda att, oavsett hur sekteristiskt KKE har varit under de senaste åren, det är rätt att avvisa en allians med vad man anser vara ett svagt vänsterprogram eftersom det skulle äventyra dess grundläggande politiska principer?

INSTÄLLNINGEN TILL EU OCH EURON

Den viktigaste skiljefrågan här är inställningen till EU och eurozonen. KKE kräver ett omedelbart utträde. Eftersom Syriza inte gör det kan man hävda att det helt enkelt inte finns tillräckligt mycket som förenar de två ståndpunkterna. Eftersom KKE förväntar sig att alla intentioner kommer att misslyckas så länge Grekland stannar kvar inom dessa ramar är det utifrån det perspektivet rätt att inte delta i en Syriza-ledd regering. Det finns dock ett antal problem med detta sätt att argumentera.

För det första, om inte de nya valen som förväntat ger Syriza den större majoriteten kan Syriza och KKE inte ens bilda en regering, på grund av de odemokratiska vallagar som ger partiet med flest röster (det vill säga för tillfället Ny Demokrati) 50 extra mandat. De skulle åtminstone behöva stöd från Demokratiska vänstern, och den organisationen är så långt åt höger att Pasok och ND har uppvaktat dem för att bilda en mjuk åtstramningskoalition för att rädda memorandumet. Till dess heder avvisade man det eftersom det skulle ha blivit alltför förödmjukande, men bara det faktum att man överhuvudtaget deltog i sådana samtal visar hur mycket man skiljer sig från den sorts allierade som Syriza skulle behöva.

Därför handlar frågan mer om inställningen till samarbete. När Syriza tog kontakt med KKE efter valet svarade KKE helt enkelt med att be Syriza fara och flyga. Om KKE hade haft en verklig vänsterkritik av Syrizas program skulle de aktivt ha framfört den till Syriza som en grundval för diskussioner att ena vänsterkrafterna för att ta makten utifrån det sorts program som är nödvändigt idag. Det faktum att KKE inte ens propagandistiskt försöker göra det visar hur bankrutt dess sekterism är.

Skillnaden mellan en enad vänster som kan ta makten efter nya val och en splittrad vänster där det verkar hopplöst att faktiskt kunna segra, kan mycket väl få ett stort inflytande över hur de desperata massorna röstar vid de nya valen.

För det andra, med tanke på Syrizas karaktär såsom den beskrivits ovan så håller faktiskt många av dess ingående organisationer med KKE snarare än med Syrizas ledning i frågan om EU och eurozonen, och i många andra frågor står de långt till vänster om Synaspismos även efter det att högern lämnade. Om KKE vore en revolutionär organisation skulle de söka kontakt med Syriza för att försöka få till stånd en enhetsfront, försöka hitta ett minsta antal punkter att komma överens om och kämpa för, och under denna process knyta kontakt med vänsterorganisationerna i Syriza för att sätta tryck på ledningen att verkligen genomföra sitt radikala program och pressa den längre åt vänster.

Det är slående att Antarsya, som är överens med KKE om en "hårdare" inställning till EU (men utan KKE:s nationalistiska version), har en bra relation till Syriza, i synnerhet dess mer radikala delar.Antarsya består också av ett tiotal grupper, främst NAR (vänsterutbrytningen ur KKE från 1989), SEK (den grekiska grenen av det brittiska Socialist Workers Party), OKDE- Spartakos (Fjärde internationalens grekiska sektion) och EKKE (en grupp med maoistisk bakgrund). Trots att Antarsyas röstsiffra var låg i valet den 6 maj är dess 75.000 röster knappast obetydliga i ett val där massorna, med tanke på att de befinner sig i en situation av liv och död, hade en tendens att rösta på det vänsterparti som de trodde hade störst chans att faktiskt besegra den brutala klassfiendens partier.

För det tredje består de centrala delarna av Syrizas program av ett direkt avvisande av memorandumet;

– omförhandling av skulden inklusive upphävande av den "odiösa" skulden*

– ett treårigt stopp för betalningarna,

– upphävande av alla åtgärder som har drabbat arbetarnas och de fattigas levnadsstandard

– höjd skatt för de rika och en delvis nationalisering av bankerna.

Oavsett hur minimalt detta program kan verka så är det helt enkelt alldeles för radikalt för det nyliberala EU-etablissemanget. Om det skulle tillämpas fullt ut skulle Grekland nästan helt säkert sparkas ut ur EU och eurozonen och därmed infria KKE:s program.

Det finns faktiskt goda argument för att göra saker och ting på ett sådant övergångssätt. Samma opinionsundersökning som visade ett kraftigt ökat stöd för Syriza, totalt avvisande av memorandumet och ett fortsatt ras för etablissemangets partier, visar också att en överväldigande majoritet av grekerna är mot att klippa banden till EU och euron. Bortsett från frågan om människors illusioner finns det också goda skäl för dem att frukta konsekvenserna av en så ödesdiger åtgärd som att lämna unionen. Striden måste föras politiskt, klara alternativ måste läggas fram. Även om KKE:s abstrakta svar att inget annat än en "folkmakt" kommer att fungera kanske kan låta bra för slagordsideologer, så är – i avsaknaden av verkliga organ för "folkmakten" – denna retorik bara en täckmantel för att inget göra, och det just vid en tidpunkt då vänstern måste lägga fram ett alternativt program.

Den största faran är inte att Syriza inte skulle lämna EU med en gång, utan snarare att Syrizas ledare skulle frestas att inte genomföra sitt eget minimiprogram under de fruktansvärda påtryckningar de skulle utsättas för. Det är således ännu mer avgörande att den andra stora delen inom vänstern, KKE, liksom mindre styrkor som Antarsya, aktivt upprätthåller trycket från Syrizas medlemmar och mindre beståndsdelar för att få dem att infria sitt program.

OFÖRMINSKADE MASSMOBILISERINGAR

Det som framför allt behövs är oförminskade folkliga mobiliseringar för att hålla uppe detta tryck, och på ett direkt sätt dra in massorna i processen att få till stånd en sådan enorm omvandling.

Även om kritiken att Syriza bara vill "ta ämbeten i besittning" används som ursäkt för att inget göra eller för sekterism, så är det icke desto mindre sant att en del av Syrizas ledning verkligen har vänsterreformistiska illusioner, och det är ännu mer sant att oavsett ledningens karaktär så kan den fullständiga antikapitalistiska omvandling som till syvende och sist krävs för att ta itu med krisen inte bara genomföras på den parlamentariska arenan.

Alla de småpartier som ingår i Syriza och Antarsya måste – tillsammans med Synaspismos' och KKE:s medlemmar liksom fackföreningarna och till och med Pasoks traditionella bas – ta ledningen och garantera ständiga mobiliseringar. Man måste som ett minimiprogram kräva en enhetsfront inom vänstern för att krossa åtstramningsförslagen och upprätthålla mobiliseringarna under hela den intensifierade kris som oundvikligen kommer att bli resultatet om memorandumet stoppas och man lämnar eurozonen och pengarna från EU upphör.

KKE:s resonemang att man kommer att få "nya krafter" när massorna ser hur Syriza misslyckas är nästan obegriplig i sin sekterism. Under en revolutionär situation, det vill säga liv eller död för massorna, måste man ta tjuren vid hornen. Om inte vänstern enas i ett så avgörande läge för det grekiska samhället så är det mest troliga att dörren kommer att öppnas för fascismen när en del av massorna går åt höger för att hitta ett "alternativ" till krisen. Om inte vänstern kan ge något alternativ kan de kolossala sju procent som det nynazistiska, invandrartrakasserande kriminella gänget Gyllene gryning fick den 6 maj, jämte de tio procent som den högernationalistiska splittringen från ND fick, till sist visa sig vara ett tecken på en framtida inriktning. De vänsterkrafter som röjer vägen för detta kommer – och bör – dömas hårt av historien. ★

Ur LINKS – international journal of socialist renewal, www.links.org/au
16 maj 2012
Översättning från engelska:
Göran Källqvist

NOTER

* Odiös (förhatlig, avskyvärd) skuld är ett begrepp inom internationell lag som menar att en statsskuld som en regim har ådragit sig i syften som inte tjänar nationens bästa intressen inte ska kunna drivas in – öa.

KÄLLOR

Från http://links.org.au/node/2683"

Se även: http://www.marxistarkiv.se/europa/grekland/kke.pdf" om KKE och den grekiska revolutionen och dagens grekiska kommunistparti och dess bakgrundshistoria.

http://www.marxistarkiv.se/europa/grekland/Toussaint-grekiska_valen.pdf Grekland – jordbävningsresultat i valen, av Eric Toussaint. Om valet i Grekland i maj och det omvälvande resultatet.

HUR EFFEKTIVA ÄR GENERALSTREJKERNA I GREKLAND?

Det har sedan parlamentsvalet i Grekland 2009 genomförts minst 17 generalstrejker mot regeringens nyliberala inriktning. Åtstramningspolitiken har dock inte förändrats och levnadsstandarden har fortsatt att sjunka. Frågan är således, hur effektiva är egentligen de grekiska masstrejkerna? Jeroen van der Starre analyserar.

Grekland har de senaste åren blivit skådeplatsen för en allt skarpare strid mellan regeringen, som genomdriver Europeiska centralbankens (ECB), Internationella valutafondens (IMF) och Europeiska kommissionens nedskärningspolitik och en arbetarrörelse som med en rad generalstrejker försökt att förhindra att åtstramningen förverkligas.

Generalstrejken har, i synnerhet i den anarkistiska/syndikalistiska traditionen, setts närmast som ett mirakelverktyg för att förverkliga arbetarklassens maktövertagande. Men de grekiska generalstrejkerna visar tydligt att så inte är fallet. Även om strejkerna blivit allt längre har segern inte kommit närmare, för att inte tala om ett arbetarnas maktövertagande. Att det de facto är så bekräftar bara den revolutionära marxisten Rosa Luxemburgs välkända anmärkning att ”masstrejken liksom revolutionen... är [abstrakta] begrepp, som i sig själva endast förmedlar klasskampens yttre form och som först får mening och innehåll i alldeles bestämda politiska situationer”.*

Det handlar alltså inte om masstrejker i sig utan om det sammanhang i vilka de används. Det är det reella. För att kunna begripa generalstrejkernas betydelse i Grekland måste vi därför ta vår utgångspunkt i hur den konkreta situationen är i landet.

Skuldkrisen tvingar den europeiska eliten, att genomdriva ett omfattande åtstramningspaket. Och den efterföljande ekonomiska nedgången och den därmed stigande skuldsättningen leder till en ond cirkelgång. Det har i Grekland drabbat den vanlige medborgaren mycket hårt. Statliga och kommunala löntagare har avskedats, löner och pensioner har sänkts med tiotals procent. Ett sorgligt faktum är exempelvis att sjukhusen och apoteken själva måste stå för kostnaderna för sin verksamhet när regeringen undflyr sitt lagenliga ansvar. Förra året krympte den grekiska ekonomin med nästan sju procent och ekonomer förutspår att den kommer att krympa med samma procentsats under 2012. Sedan förra året har det försvunnit 350 000 arbetstillfällen vilket lett till att arbetslösheten nu ligger på 21.8 procent. För ungdomar mellan 15 och 24 år steg arbetslösheten i fjol till 37,1 procent för att idag ligga på 50,8 procent. Enbart i huvudstaden Aten sover redan 25 000 människor på gatan. Denna fattigdom och en skriande frånvaro av någon lösning på krisen har naturligtvis väckt såväl misströstan som kampvilja.

EN ARTIKEL AV JEROEN VAN DER STARRE
Artikelförfattaren är aktiv i studentorganisationen SOS och ingår i ledningen för den holländska trotskistiska gruppen Inernationale Socialisten.

Konfrontation är total mellan å ena sidan de politiska makthavarna, som under tryck av den Europeiska unionen och den finansiella marknaden men också på grund av den egna krympande ekonomin har allt mindre svängrum att göra något annat än att genomdriva de nyliberala åtstramningarna, och å andra sidan arbetarklassen som inte längre kan godta att dess levnadsstandard sänks ytterligare.

Vad vi ser är klasskampen i sin skarpaste form, ingen av de två – arbetet och kapitalet – har längre något spelrum för att dryga ut vinet med mer vatten. Man närmar sig sina fysiska gränser. Det är häri vi har den grekiska situationens svårigheter, som redan är så polariserad att det i närmsta framtid för den grekiska arbetarklassen inte finns någon genväg ut, utan att det är endera en seger eller ett svårt nederlag. Det finns i realiteten, varken för den ene eller den andra sidan, någon möjlighet till en halv seger.

Det är därför inget att förvånas över att generalstrejkerna tills idag inte har lett till några *avgörande* framgångar. Det sociala sammanhang vari de sker är en helt annan än vad som vore ’normalt’. Det är också därför som generalstrejkerna måste ses i det ljus de antyder; en maktomvälvning för en socialistisk omdaning.

Ser vi de grekiska generalstrejkerna på det sättet klarnar saken. Det avgörande i masstrejkerna kan inte längre vara förhoppningen om att inhösta en snar seger utan, utifrån Luxemburgs ord, att ” ... då revolutionen dessutom riktar sig såväl mot den gamla statsmakten som mot den kapitalistiska utsugningen, framstår masstrejken som det naturliga instrumentet för att rekrytera, revolutionärt medvetandegöra och organisera de breda proletära skikten i handling ... ”

Ur den synvinkeln har den grekiska arbetarrörelsen tagit entydiga steg framåt. Strejkerna har allt mera kommit att stödja sig på massmöten och på strejkkommittéer som spritts till arbetsplatserna i hela landet. Det betyder konkret att arbetarna är i ett bättre läge att själva ta beslut och man är mindre underställd den fackliga byråkratin.

Detta har betytt att alltmer radikala krav har framförts i massdemonstrationerna men också att det har börjat utvecklas arbetarkontroll på arbetsplatserna. Tills nu har det tydligast skett på ett sjukhus, en tidning och en tv-station. De ekonomiska kraven har alltså alltmer kommit att förbindas med politiska krav såsom rätten till omsorg, etc. Det sker också inom fackföreningsrörelsen en förskjutning i överensstämmelse med arbetarnas krav. På många platser har socialdemokratriska förtroendevalda ersatts av radikala vänsteraktivister.

Dessa förskjutningar är en del av en bredare vändning till vänster i grekisk rikspolitik. 2009 hade de två stora (regerings-) partierna, det socialdemokratiska Pasok och det liberalkonservativa Ny Demokrati, tillsammans mer än 77 procent av valmanskårens stöd. Men i valet våren 2012 hade detta pyst ihop till endast 32 procents stöd, samtidigt som vänsterpartiet Syriza stigit fram som det andra största partiet.

Denna förändring kommer förstås att fortgå. Det har, helt förståeligt, tills idag inte varit möjligt att bilda en stabil regeringskoalition, vilket lett till att nyval ska hållas i sommar. Samtidigt kommer det sociala trycket underifrån att vara mycket stort på varje regeringskoalition även i framtiden. Att det är så, återspeglar den radikalisering som strejkrörelsen med sina krav har genomgått och som allt mer har skjutit i förgrunden krav om skuldens nedskrivning och för ett utträde ur eurozonen. Krav som omfattas av allt fler människor. Utmaningen för arbetarrörelsen och för revolutionärer är således i detta nu tvåfaldig.

För det första nödvändigheten av att kraven sprids allt vidare. Majoriteten av Greklands befolkning måste övertygas om att det är fördelaktigast med ett antikapitalistiskt utträde ur eurozonen och att de viktigaste delarna i landets ekonomi – såsom bankerna – istället nationaliseras. Detta för att förhindra att kapitalägarna än mer ska tömma Grekland på dess tillgångar.

För det andra är det nödvändigt att kampen fördjupas, att begynnelsen av arbetarmakten i företagen och i facken byggs ut så att kraven på en nationalisering kommer att vila på och behärskas av en makt underifrån. De steg som den grekiska arbetarrörelsen hitintills tagit är inte tillräckliga.

För ögonblicket har ingen av de bägge lägren i Grekland någon chans till seger. Men jämviktstillståndet kan inte fortgå, därtill är skuldkrisen för djup. ★

NOTER

* Se Rosa Luxemburg. Masstrejk, parti och fackföreningar. Översättning. Ture Nerman. Stockholm: [T. Nerman], [1906]

Ur De Socialist (Amsterdam) nr 244, maj 2012.
Bearbetad översättning och not Per- Erik Wentus.

Artiklarna om Grekland har även publicerats på marxistarkiv.se där nytt material om Grekland löpande publiceras.

kära läsare

Detta nummer av Röda rummet ägnas bland annat den allt mer laddade situationen i Grekland.

I slutet av 1944, när nazisterna kastats ut ur landet, kontrollerade den radikala befrielsefronten EAM/ELAS så gott som hela Grekland förutom Aten och Saloniki. I befriade områden växte ett nytt samhällsstyre fram utan någon kapitalistisk överhet och den gamla härskarklassens makt var reellt hotad – Grekland var försatt i ett skarpt läge. Fem år senare var denna dröm om ett annat, socialistiskt samhälle, slutgiltigt krossat. USA och Storbritannien hade intervenerat militärt och på ett fruktansvärt grymt sätt, bland annat använde USA här för första gången napalm, slagit ner befrielsekampen.

Idag är kanske Grekland återigen på väg att försättas i ett skarpt läge. Den 17 juni går man till nyval efter att valet 6 maj inte kunde framskaka någon regeringsduglig majoritet. I flera opinionsundersökningar är nu det antikapitalistiska Syriza – som med emfas vänt sig mot de drakoniska åtstramningspaket som landet pådyvlats av trojkan EU-ECB-IMF – största parti. Det finns en liten chans att krafter som vill växla in Grekland på ett helt annat spår än det rådande kommer till makten, och att landet hamnar i en stenhård konfrontation med det kapitalistiska världssystemets starkaste maktkluster.

En rad frågeställningar blir då akuta: Hur ska Grekland kunna få pengar till löner, pensioner och den sociala välfärden om alla internationella lån stryps? Hur ska man kunna få stopp på kapitalflykten i en tid när miljarder flyttas blixtsnabbt i realtid med endast några enkla knapptryckningar? Kommer man att kunna bygga upp en arbetarmakt där de breda folklagren dras in i den direkta skötseln av samhället? Hur kommer den grekiska militären, USA och Nato att reagera? Den folkliga makten under inbördeskriget krossades i blod och militärkuppen 1967, som understöddes av USA, finns också i minne.

Det är många frågor, men det viktigaste av allt i detta läge är den internationella solidariteten, att de arbetande över hela världen mobiliserar sig – lämna inte Grekland ensamt!

/Redaktionen

KAMPEN OM ENERGIN BLIR HETARE

Efter Andra världskriget blev oljan det dominerande energislaget som höll hjulen igång i en expanderande global kapitalism. Att kontrollera de fossila flödena blev av allt större vikt. Mer än ett krig har blossat upp med oljan som den främsta bakomliggande orsaksfaktorn. Det mesta tyder också på att kampen om dessa resurser framgent kommer att trappas upp i takt med att oljekällorna börjar sina. Michael Klare framvisar i nedanstående artikel hur kampen om oljan utvecklas till en allt hetare fråga.

Den internationella scenen kännetecknats sedan länge av lömska spel och konflikter kring värdefulla energitillgångar. Ända sedan andra världskriget har det utkämpats större krig om olja mer eller mindre varje årtionde, och mindre drabbningar har brutit ut var och vartannat år. En eller två sådana sammandrabbningar 2012 skulle således varit de normala tingens ordning. Vad vi istället ser är en uppsjö av oljerelaterade sammandrabbningar över hela jordklotet, vilka involverar ett dussintal länder, och ännu fler konflikter som hettar till då och då. Vi bör betrakta dessa utbrott som ett tecken på att vi är på väg in i en period av allt intensivare konflikter om energin.

Från Atlanten till Stilla havet, Argentina till Filippinerna, har vi sex konfliktområdena – som alla hänger ihop med energi – och som figurerat i nyheterna bara under de första månaderna 2012.

KRIG UNDER UPPSEGLING I SUDAN

Den 10 april ockuperade styrkor från den nyss självständiga staten Sydsudan oljecentrat Heglig, en stad som överläts till Sudan som en del av fredsöverenskommelsen, vilken tillät den södra delen av landet att avskilja sig 2011. Nord mobiliserade då sina styrkor och drev ut Sydsudan från Heglig. Sedan dess har det brutit ut strider längs hela den omstridda gränsen mellan de två länderna, åtföljda av flygangrepp mot städer i Sydsudan. Även om striderna ännu inte har utvecklats till ett fullskaligt krig har de internationella försöken att förhandla fram ett eldupphör och en fredlig lösning av konflikten hittills varit fruktlösa.

Konflikten underblåses av ett flertal faktorer, inklusive ekonomiska skillnader mellan de två länderna och en långvarig fientlighet mellan invånarna i söder (som till största delen är svarta afrikaner och kristna eller animister) och invånarna i norr (huvudsakligen araber och muslimer). Men pudelns kärna är olja – och de intäkter som oljan ger. När Sudan delades 2011 hamnade de mest produktiva oljefälten i söder, medan den enda oljeledning som kan transportera syds olja till de internationella marknaderna (och därmed skapa intäkter) blev kvar i nords händer. Man har krävt ovanligt höga ”transportavgifter” – 32 till 36 dollar per fat jämfört med den vanliga taxan på en dollar per fat – för förmånen att få transportera syds olja till marknaden. När syd vägrade gå med på denna taxa konfiskerade nord de pengar de redan hade kasserat in från syds oljeexport, dess enda betydande inkomstkälla. Som ett svar på det upphörde syd helt och hållet med sin oljeproduktion och var av allt att döma de som inledde militära aktioner mot norr. Situationen förblir explosiv.

ÖRLOGSKONFLIKTER I SYDKINESISKA SJÖN

Den 7 april anlände ett filippinskt krigsfartyg, Gregorio del Pilar, till Panatag, en liten ö i Sydkinesiska sjön, och tog åtta kinesiska fiskebåtar som ankrat upp där i kvarstad och anklagande dem för olagligt fiske i Filippinernas suveräna territorialvatten. Kina skickade omedelbart två egna örlogsfartyg till området och hävdade att Gregorio del Pilar trakasserade kinesiska fartyg i kinesiska och inte filippinska vatten. Till sist tilläts fiskebåtarna lämna hamnen utan vidare incidenter och spänningen har minskat något. Men ingen av sidorna har visat sig benägen att ge upp sina anspråk på ön, och båda sidor fortsätter att gruppera krigsfartyg i det omstridda området.

Precis som i Sudan är det flera faktorer som eldar på denna konflikt, men energi är det främsta motivet. Sydkinesiska sjön tros gömma stora fyndigheter av olja och naturgas, och alla länder som omger den – inklusive Kina och Filippinerna – vill utvinna dessa reserver. Filipinerna gör anspråk på en 200 sjömil bred ”ekonomisk zon med ensamrätt” som sträcker sig in i Sydkinesiska sjön från dess västra kust, ett område man kallar Västfilippinska sjön. Filippinska företag säger att de funnit stora reserver av naturgas i området och har tillkännagivit planer på att börja utvinna dem. Kina har hävdat att de många små öar som ligger utspridda i Sydkinesiska sjön tillhör dem. Därtill har man påstått sig ha överhöghet över hela regionen, inklusive de vatten som Filipinerna gjort anspråk på. Kina har också kungjort planer på att borra i området. Trots åratal av samtal har man hittills inte kommit fram till någon lösning på konflikten och fler sammandrabbningar är att vänta.

NATURGASEN TILL ISRAEL STÄNGS AV

Den 22 april informerade de egyptiska bolagen General Petroleum Corporation och Natural Gas Holding Company israeliska energitjänstemän att de ”sagt upp överenskommelserna om gas och inköp”, enligt vilka Egypten hade levererat gas till Israel. Det följde på månader av protestyttringar i Kairo, ledda av unga demonstranter som lyckades avsätta envåldshärskaren Hosni Mubarak och som nu strävar efter en mer självständig egyptisk utrikespolitik – en som står mindre i tacksamhetsskuld till USA och Israel. Det ägde också rum efter ett stort antal angrepp på gasledningarna som transporterar gasen tvärs över Negevöknen till Israel, angrepp som den egyptiska militären förefaller ha varit oförmögen att förhindra.

Till synes togs beslutet som ett svar på en dispyt om israeliska betalningar, men alla inblandade parter har tolkat det som en del av en kampanj från Egyptens nya regering att markera ett större avstånd från den avsatta Mubarakregimen och dess av USA uppmuntrade samarbetspolitik med Israel. Gasledningen mellan Egypten och Israel var ett av de viktigaste resultaten av fredsöverenskommelsen 1979 mellan de två länderna, och stängningen av den förebådar uppenbarligen en period av större missämja. Det kan också orsaka brist på energi i Israel, speciellt under sommarperiodens höga efterfrågan. I ett större perspektiv antyder avstängningen en ny tendens att utnyttja energi (eller vägran att leverera det) som en sorts politisk krigföring och tvång.

ARGENTINA EXPROPIERAR YPF

Den 16 april tillkännagav Argentinas president, Christina Fernández de Kirchner, att hennes regering skulle tillvälla sig kontrollen över en majoritetsandel i YPF, landets största oljebolag. Enligt president Kirchners planer, som hon redogjorde för i detalj i en TV-sändning, handlade det om 51 procent av YPF, som nu till sin majoritet ägs av Spaniens största företag, Repsol YPF. Övertagandet av dess argentinska dotterbolag betraktas av Madrid (och andra europeiska regeringar) som ett avgörande hot, vilket måste beivras. Spaniens utrikesminister, José Manuel García Margallo, sa att Kirchners åtgärd ”avbröt den hjärtliga och vänskapliga atmosfär som dominerade relationerna mellan Spanien och Argentina”. Några dagar senare, i något som angavs vara endast den första av flera repressalier, tillkännagav Spanien att de skulle upphöra med importen av biobränsle från Argentina, som är deras främsta leverantör – en handel som är värd nästan en miljard dollar per år för Argentina.

Precis som i de andra konflikterna underblåses även denna av flera faktorer, inklusive starka nationalistiska stämningar som sträcker sig ända tillbaka till den peronistiska eran, tillsammans med Kirchners uppenbara önskan att stärka sin opinionsmässiga ställning. Men lika viktigt är Argentinas strävan att få större ekonomisk och politisk fördel av sina energireserver, som omfattar världens tredje största fyndighet av skiffergas. Medan den gamla rivalen Brasilien får enorm styrka och prestige genom att utveckla sina ”Pre-Salt”-oljetillgångar*, har utvecklingen av Argentinas egna energiproduktion gått trögt. Repsol kanske inte bär skulden för det, men många argentinare tror tydligen att om YPF kontrolleras av regeringen så kommer man att kunna snabba på utvecklingen av landets energitillgångar, möjligen i samarbete med en mer aggressiv utländsk partner som BP eller ExxonMobil.

ARGENTINA BLÅSER LIV I FALKLANDSKRISEN

Vid det Panamerikanska toppmötet i Cartagena, Colombia, den 15 till 16 april (det möte där amerikanska säkerhetsagenter togs på bar gärning när de umgicks med prostituerade) försökte Argentina på nytt få de amerikanska staterna att fördöma Storbritanniens fortsatta ockupation av Falklandsöarna (som Argentina kallar Las Malvinas). De fick starkt stöd från alla länder utom – förutsägbart nog – Kanada och USA. Argentina hävdar att öarna är en del av dess suveräna territorium och har drivit frågan ända sedan man förlorade kriget om Falklandsöarna 1982, men på senare tid har denna kampanj på flera områden intensifierats. Man har fördömt ockupationen i flera internationella sammanhang och hindrat brittiska kryssningsfartyg som besökt Falklandsöarna att lägga till i argentinska hamnar. Britterna har svarat med att förstärka sina militära styrkor i regionen och varnat Argentina för att vidta några förhastade åtgärder.

När Argentina och Storbritannien utkämpade sitt krig om Falklandsöarna var det föga mer än nationell stolthet som stod på spel, ställningen för respektive lands ledare (premiärminister Margaret Thatcher mot en impopulär militärjunta), i kamp om några få glest befolkade öar. Som ett resultat av seismiska mätningar på senare tid i vattnen kring öarna, vilka pekar på att det finns stora fyndigheter av olja och naturgas, har insatserna sedan dess höjts enormt. Flera brittiska energibolag, som Desire Petroleum och Rockhopper Exploration, har börjat provborra och har rapporterat lovande fynd. Argentina har en desperat strävan att upprepa

Brasiliens framgångar att utvinna olja och naturgas utanför kusten, och hävdar att fyndigheterna ligger på dess suveräna territorium och att borrningarna är illegala. Britterna hävdar givetvis också bestämt att det är deras territorium. Ingen vet hur denna potentiella kris kommer att utveckla sig, men det går inte att utesluta en upprepning av kriget 1982 – denna gång om energi.

USA MOBILISERAR FÖR KRIG MOT IRAN

Under hela vintern och början av våren syntes någon form av väpnad sammandrabbning mellan Iran och Israel och/eller USA i det närmaste som oundviklig. Ingen av kontrahenterna verkade beredd att backa från sina viktigaste krav, i synnerhet om Irans kärnkraftsprogram, och allt tal om en kompromisslösning bedömdes som orealistiskt. Men idag har risken för krig minskat något – åtminstone tills efter årets val i USA – sedan det till sist inletts samtal mellan stormakterna och Iran och båda sidor har intagit en (något) mer tillmötesgående inställning. Dessutom har amerikanska tjänstemän tonat ner talet om krig och krafter inom den israeliska militären och underrättelsetjänsten har uttalat sig mot överilade militära aktioner. Men Iran fortsätter att anrika uran och ledare på båda sidor säger att de är fullt beredda att ta till våld om fredssamtalen misslyckas.

För Iran betyder det att spärra av Hormuzsundet, den trånga kanal genom vilken en tredjedel av världens oljehandel passerar varje dag. USA har för sin del bestämt hävdat att de kommer att hålla sundet öppet och om nödvändigt undanröja Irans potential att skaffa sig kärnvapen. Antingen för att skrämma Iran, förbereda verkliga aktioner eller möjligen båda, har USA byggt upp sin militära styrka i Persiska viken, och grupperat två hangarfartyg i området tillsammans med ett betydande urval av flyg- och amfibiestridskrafter.

Det kan diskuteras i vilken grad Washingtons långvariga tvist med Iran bottnar i frågan om olja, men utan tvekan är den nuvarande krisen i hög grad av betydelse för världens framtida oljeförsörjning, både genom Irans hot att stänga Hormuzsundet som vedergällning för väntade sanktioner mot Irans oljeexport, och sannolikheten att varje flygangrepp mot Irans kärnkraftsanläggningar skulle förorsaka samma utfall. I båda fallen skulle USA:s militär självklart få den ledande rollen för att förstöra Irans militära förmåga och återupprätta oljetrafiken genom Hormuzsundet. Det är en kris – var främsta drivkraft är kamp om energiresurser – där ingen snar lösning går att skönja.

HUR ENERGIN DRIVER VÄRLDEN

Alla dessa konflikter har en sak gemensamt: de härskande eliternas övertygelse runtom i världen att innehav av energitillgångar – i synnerhet fyndigheter av olja och gas – är av avgörande betydelse för att understödja nationens välstånd, makt och prestige.

Det är knappast något nytt fenomen. Tidigt förra seklet var kanske Winston Churchill den första framstående ledare som fullt ut insåg oljans strategiska betydelse. Som marinminister ställde han om de brittiska örlogsfartygen från kol till olja och övertygade sedan regeringen att nationalisera Anglo-Persian Oil Company, föregångare till British Petroleum. Jakten efter energitillgångar både till industrin och krigföringen spelade en avgörande roll för diplomatin under mellankrigstiden, liksom för axelmakternas strategiska planer under andra världskriget. Den förklarar också USA:s långvariga kampanj för att kvarstå som härskande makt i Persiska viken, vilket kulminerade med det första Gulfkriget 1990-1991 och dess oundvikliga följd, invasionen av Irak 2003.

Efter andra världskriget har vi upplevt en rad förändringar inom energiindustrin, inklusive en övergång på många områden från privat till statligt ägande av olje- och naturgasreserver. Men i det stora hela har industrin lyckats få fram ökande mängder bränsle för att tillfredsställa de ständigt växande behoven hos den alltmer globala ekonomin och världens allt större och snabbt urbaniserade befolkning. Så länge tillgångarna var rikliga och priserna var relativt överkomliga var energikonsumenterna över hela världen, inklusive de flesta regeringar, i huvudsak nöjda med det existerande systemet med samarbete mellan privat och statligt ägda energigiganter.

Men denna energiekvation förändras på ett illavarslande sätt när utmaningen att förse planeten med bränsle blir allt svårare. Många av de enorma olje- och gasfält som har släckt världens energitörst under de senaste åren håller snabbt på att sina. De nya fält som öppnas för att ta deras plats är i genomsnitt mindre och svårare att utvinna. Många av de mest lovande energikällorna – som Brasiliens "Pre-Salt"-oljereserver djupt under Atlanten, Kanadas oljesand och USA:s skiffergas – kräver användning av sofistikerad och dyr teknologi. Även om de globala energitillgångarna fortsätter att växa så gör de det i långsammare takt än tidigare och de sackar hela tiden efter behoven. Allt detta pressar upp priserna och ger upphov till oro bland de länder som saknar tillräckliga inhemska reserver (och tillfredsställelse bland de som har ett överflöd).

Världen har sedan länge varit uppdelad i länder med energiöverskott och de med energiunderskott, där de förstnämnda har fått oerhörda politiska och ekonomiska fördelar av sin gynnade ställning och de sistnämnda har kämpat hårt för att undkomma sin underordnade ställning. Nu ser denna uppdelning ut att accentueras änn mer. I denna globala kontext kommer med all sannorlikhet motsättningarna om olje- och gasreserver bara att öka – och leda till en mängd olika former av energikonflikter.

Om vi återigen tittar på april månads sex energikonflikter kan man i samtliga fall se tydliga tecken på dessa bakomliggande krafter. Sydsudan är desperat att få sälja sin olja för att skaffa sig de inkomster som behövs för att dra igång sin ekonomi. Regeringen i Sudan, å sin sida, är förbittrad över att ha förlorat de oljeinkomster som man kontrollerade medan landet fortfarande var enat och verkar inte mindre beslutsamt att behålla så mycket av syds oljepengar som möjligt. Kina och Filippinerna vidhåller båda rätten att utvinna olje- och gasreserverna i Sydkinesiska sjön, och även om fyndigheterna kring Panatagreven visar sig vara knappa är Kina ovilligt att backa i en lokal konflikt som kan undergräva dess anspråk på suveränitet över hela regionen.

Även om Egypten inte är någon större energiproducent så försöker de utnyttja sina olje- och gastillgångar för att uppnå största möjliga politiska och ekonomiska fördelar – en taktik som säkert kommer att efterliknas av andra små och medelstora leverantörer. Israel är kraftigt beroende av import av energi och måste nu vända sig någon annanstans för dessa livsviktiga förnödenheter eller skynda på exploateringen av omtvistade, nyupptäckta gasfält utanför kusten, en åtgärd som skulle kunna orsaka nya konflikter med Libanon som hävdar att fälten ligger på dess territorialvatten. Och Argentina, som avundsjukt åser Brasiliens inflytande, verkar fast beslutet att skaffa sig större fördelar av sina egna energitillgångar även om det innebär ökade spänningar med Spanien och Storbritannien.

Och detta är bara några av de länder som är inblandade i större konflikter om energi. Alla sammandrabbningar med Iran – oavsett med vilken motivering – måste med nödvändighet äventyra oljeleveranserna till varenda oljeimporterande land och utlösa en omfattande internationell kris med oöverskådliga konsekvenser. Kinas beslutsamhet att kontrollera sina kolvätereserver utanför kusten har tvingat in dem i konflikt med andra länder med anspråk i Sydkinesiska sjön och en liknande dispyt med Japan i Östkinesiska sjön. Den sortens dispyter med koppling till energin går också att återfinna i Kaspiska havet och – i takt med den globala uppvärmningen – i den alltmer isfria arktiska regionerna.

Dessa frön till energikonflikter och krig som spirar samtidigt på så många ställen antyder att vi går in i en period där viktiga stater och aktörer kommer att vara mer benägna att ta till våld – eller hot om våld – för att skaffa sig kontroll över värdefulla tillgångar av olja och naturgas. Med andra ord befinner vi oss nu på en planet som i fråga om energiuttag lagt in överväxeln. ★

NOTER

* Pre Salt-lager är geologiska formationer utanför Afrikas och Brasiliens kuster. Oljetillgångarna är där lokaliserade under ett cirka två kilometer tjockt saltlager i berggrunden under Atlanten.

EN ARTIKEL AV MICHAEL KLARE

Artikelförfattaren är professor i global freds- och säkerhetsforskning vid Hampshire College. Han har skrivit en rad böcker om internationella förhållanden med tonvikt på konflikter kring energi- och råvaruresurser. Hans senaste bok är The Race for What's Left: The Global Scramble for the World's Last Resources (Metropolitan Books, **2012**)

Översättning från engelska:
Göran Källqvist

Artikeln publicerade ursprungligen på **www.tomdispatch.com** den 10/5 2012.

För en aktuell intervju med Michael Klare där han diskuterar hur minskande energiresurser leder till ökande internationella spänningar se också: http://tomdispatch.blogspot.se/2012/05/lets-stay-out-of-kitchen.html

ADHD, LÄKEMEDELSINDUSTRIN OCH VÄNSTERNS UPPGIFTER

I sin artikel *Opium åt folket – läkemedelsindustrin exploaterar samhällskrisens effekter på individen*, i förra numret av Röda rummet, beskrev Lars Lundström ADHD-medicineringen som ”ett kemiskt experiment utan motstycke” och kritiserade skarpt diagnostikens grunder. Här tecknar Jörgen Hassler en helt annan bild utifrån sina erfarenheter och genmäler samtidigt mot en rad av Lundströms påståenden.

Diagnos och behandling vid ADHD har tagits upp i flera vänstertidningar, bland annat Röda Rummet och veckotidningen Internationalen. Perspektivet har varit kritiskt, till diagnosen i sig och framförallt till läkemedelsbehandling vid ADHD. Här är 15 anteckningar med ett delvis annat perspektiv.

1. OM KEMISKA EXPERIMENT

Det är sant att ADHD är en av de diagnoser som marknadsförs av läkemedelsindustrin, och att både några av fältets ledande experter och många patientföreningar har kopplingar till stora läkemedelsbolag.

Men i en analys är det viktigt att behålla känslan för proportioner, och det har kritikerna ofta svårt för. I Lars Lundströms artikel – Opium åt folket – i senaste Röda Rummet påstås till exempel att medicineringen med centralstimulerande medel vid ADHD skulle vara ”ett kemiskt experiment utan motstycke”. Det är inte sant. Medicineringen är inte särskilt experimentell, och motstycken finns det gott om. Här är några som är både större och äldre.

Det kanske tydligaste är medicineringen med ASA/NSAID; piller som säljs under namn som Treo, Magnecyl, Ipren och Ibuprofen, vanliga värktabletter, som toppar statistiken över läkemedelsförsäljningen i Sverige. De lindrar smärta genom att bland annat dämpa inflammationer. Det är olyckligt, eftersom frisättning av substanser som orsakar inflammation (värmeökning, rodnad, smärta svullnad, nedsatt funktion) är en del av kroppens läkning. Preparaten lindrar alltså smärta, men samtidigt hindrar de kroppen från att laga en eventuell skada. De långsiktiga effekterna av det känner vi inte till, men det är ett rimligt antagande att åtminstone en del av ökningen av långvariga och diffusa smärtproblem (fibromyalgi, whiplash) hänger ihop med dåligt utläkta inflammationer.

Ett annat motstycke är medicineringen mot depression. 700 000 människor i Sverige medicinerar varje år (siffra från 2008) mot olika former av nedstämdhet, mer än tio gånger så många som de som får mediciner utskrivna vid ADHD. Tre fjärdedelar av medicinerna som skrivs ut är så kallade SSRI-preparat. Det är mediciner som är dokumenterat utan effekt vid lindrig eller medelsvår depression. Att 700 000 personer i Sverige skulle lida av djup depression årligen är inte särskilt troligt, därför är det rimligt att anta att många medicinerar helt i onödan, och dessutom med preparat som vi inte har en aning om hur de fungerar i kroppen. Enligt teorin ska verkningsmekanismen vara att halten av signalsubstansen serotonin höjs i hjärnan. Problemet med den teorin är att serotoninet höjs i stort sett i samma stund som tabletten sväljs, medan det ibland tar två till tre, ibland sex till åtta, veckor innan preparaten har full effekt enligt tillverkarna.

Ett tredje motstycke: antibiotikaförskrivning till barn. 2009 fick ungefär var tredje barn i Sverige antibiotika utskrivet, oftast Kåvepenin (som också finns med på medicinförsäljningens tio-i-topp), och ofta för åkommor där antibiotika är verkningslöst. Det är något som uppmärksammats därför att allt fler bakteriestammar blir motståndskraftiga mot våra vanligaste antibiotikapreparat. Det som inte uppmärksammas lika mycket är skadan det gör på barnens immunförsvar. Immunförsvaret skadas på två sätt: dels behöver kroppen träna på att bekämpa inkräktare, precis som den behöver träna på allt annat den ska bli bra på, och om vi slår ut bakterier kemiskt undanhåller vi kroppen den träningen. Dels består en stor del av immunförsvaret av just bakterier, som sitter i tarmen, och som antibiotikan tar död på väldigt effektivt. Här uppstår ett drömläge för läkemedelsindustrin: barnen får antibiotika, vilket leder till sämre immunförsvar, vilket leder till fler infektioner, som botas med mer antibiotika, vilket ytterligare försämrar immunförsvaret.

2. UPPIGGANDE ÅT FOLKET

Medicineringen vid ADHD är däremot inte särskilt omfattande. Om vi lägger oss på en genomsnittlig uppskattning bland dem som forskar på ADHD – att ungefär 4,5 procent av befolkningen uppfyller diagnoskriterierna – så skulle det innebära ungefär 425 000 fall i Sverige. Av dem får 60 000, eller ungefär 14 procent, mediciner.

Men även om medicineringen inte är ”utan motstycke”, skulle den väl ändå kunna vara experimentell?

Visst kan den det, men låt mig berätta en historia: Jag arbetade en gång med en kvinna som var oproportionerligt irriterad på ADHD-diagnoser, och som själv var, hur ska vi uttrycka det, ganska intensiv. En gång sa hon irriterat att hon aldrig använt något uppåttjack. Jag pekade på den kaffekopp hon alltid hade i handen, och på alla snusdosor som låg utspridda där vi jobbade – där tog den diskussionen slut.

Det är väl belagt att nikotinbruk är mycket vanligare hos personer med ADHD än i resten av befolkningen. Hur det är med koffeinintaget har vad jag vet ingen mätt, men koffein som självmedicinering är något som diskuteras på olika ADHD-forum på internet. Många som har ADHD, eller som ligger nära diagnosen, har själva upptäckt att uppiggande medel fungerar. De flesta föredrar de legala: koffein och nikotin. Att använda uppiggande medel vid ADHD är med andra ord inte experimentellt, det är baserat på en omfattande erfarenhet.

Vissa har tyvärr också hittat till det illegala alternativet, amfetamin. Principiellt är det inge större skillnad, eftersom allt tre substanserna påverkar dopaminsystemet i hjärnan.

Det finns en rätt typisk historia som amfetaminmissbrukare brukar berätta: ”Vi var några polare som tog amfetamin en kväll. Dom andra festade som galningar, jag blev alldeles lugn...” Gissa vem i kompisgänget det var som fastnade i missbruk?

Allting som har med amfetamin att göra är förbjudet: tillverkning, transport, inköp, konsumtion. Amfetamin är dessutom dyrt, och hel del av det folk gör för att skaffa pengar till drogen är också olagligt. Det är med andra ord inte så förvånande att siffrorna över ADHD-prevalens på fängelserna är höga: 25-40 procent av internerna uppskattas uppfylla diagnoskriterierna. Har man ADHD fastnar man lättare i amfetaminmissbruk och eftersom det är olagligt hamnar man till sist i fängelse.

3. VAD ÄR ADHD?

Det finns några saker som är viktiga att ha klart för sig när man diskuterar ADHD. Det första är att ADHD är en symptomdiagnos, ställd på beteenden – inte en sjukdom. Vi har alltså buntat ihop ett antal beteenden och satt en etikett på dem. Vi gör så för att det underlättar kommunikationen mellan människor. Den medicinska vetenskapen är full av väletablerade diagnoser som är sådana ihopbuntningar, där teorierna om de bakomliggande mekanismer är oklara; spinal stenos (ser snyggt ut på bild, kan ge i stort sett vilka symptom som helst), diskbråck (samma där), obesitas (fetma), i stort sett allt hjärt-kärl (kolesterolets roll, behandlingen med statiner), fibromyalgi, whiplash. Och om man granskar det nära: vad är egentligen en förkylning? De här hopbuntningarna har gjorts i en viss tid, i ett visst sammanhang, med ett visst syfte. De är inte absoluta, den har uppkommit, den förändras och den försvinner – vi tycker oss se ett mönster, och vi talar om det.

Det jag skriver är inte polemiskt menat, det en nyckel för att förstå vad moderna psykiatriska diagnoser är. Diagnoskritikerna förstår antingen inte, eller förhåller sig aldrig sig till, detta. De fortsätter att argumentera som om ADHD vore en sjukdom. Lars Lundström skriver tillexempel om ”en nedärvd biologisk störning”, men det är fel.

Det andra är att ADHD är ett funktionshinder. Den som får diagnosen ska alltså ha problem att fungera, och det problemet ska skapa avsevärt lidande för personen själv eller för hennes omgivning.

Det tredje är att problemet ska finnas i minst två sammanhang. Det räcker med andra ord inte med att ett barn inte kan sköta skolan, eller att det att hon hamnar i ständiga konflikter hemma; det är först när de två sammanfaller som en diagnos kan bli aktuell.

Det fjärde är att problemen ska finnas under lång tid. Gränsen är satt vid sex månader, men det normala är att de beteenden som leder till problemen alltid funnits, mer eller mindre och i en eller annan form.

Det femte är att de som ställer diagnosen ska utesluta att beteendet är reaktivt, det får med andra ord inte finnas några kända starka stressfaktorer i den diagnostiserades liv.

Utöver det ska den diagnostiserade (enligt DSM-IV, den mest spridda diagnosmanualen) uppfylla minst sex kriterier på ouppmärksamhet:

- Är ofta ouppmärksam på detaljer eller gör slarvfel i skolarbetet, yrkeslivet eller andra aktiviteter.
- Har ofta svårt att bibehålla uppmärksamheten inför uppgifter eller lekar.
- Verkar ofta inte lyssna på direkt tilltal.
- Följer ofta inte givna instruktioner och misslyckas med att genomföra skolarbete, hemsysslor eller arbetsuppgifter (beror inte på trots eller på att personen inte förstår instruktionerna).
- Har ofta svårt att organisera sina uppgifter och aktiviteter.
- Undviker ofta, ogillar eller är ovillig att utföra uppgifter som kräver mental uthållighet (till exempel skolarbete eller läxor).
- Tappar ofta bort saker som är nödvändiga för olika aktiviteter (till exempel leksaker, läxmaterial, pennor, böcker eller verktyg).
- Är ofta lättdistraherad av yttre stimuli
- Är ofta glömsk i det dagliga livet.

Och/eller minst sex symtom på hyperaktivitet och impulsivitet:

- Har ofta svårt att vara stilla med händer eller fötter kan inte sitta still.
- Lämnar ofta sin plats i klassrummet, eller i andra situationer där personen förväntas sitta kvar på sin plats en längre stund. Springer ofta omkring. Klänger eller klättrar mer än vad som anses lämpligt för situationen (hos ungdomar och vuxna kan detta vara begränsat till en subjektiv känsla av rastlöshet).
- Har ofta svårt att leka eller utöva fritidsaktiviteter lugnt och stilla verkar ofta vara ”på språng” eller ”gå på högvarv”.
- Pratar ofta överdrivet mycket.

- Kastar ofta ur sig svar på frågor innan frågeställaren pratat färdigt.
- Har ofta svårt att vänta på sin tur.
- Avbryter eller inkräktar ofta på andra (till exempel kastar sig in i andras samtal eller lekar).

Kritikerna av ADHD-diagnosen menar ofta att den är utformad så att den skulle kunna gälla i stort sett vem som helst. Men om den ställs på rätt sätt är den en beskrivning av stora och mångfacetterade problem i flera viktiga sammanhang under lång tid. Lyckligtvis ser livet inte ut så för de flesta av oss.

4. PSYKIATRISKA DIAGNOSER OCH FUNKTIONSHINDER

I vården talar man numera allt mindre och mindre om psykisk sjukdom. Psykoser, schizofreni och möjligen djupa depressioner är sjukdomar i klassisk mening, det vill säga något som är fullkomligt väsensskilt från det friska.

Men det mesta inom psykiatrin ser inte ut så; det mesta inom psykiatrin är extrema varianter av fullkomligt normala funktioner. Tänk er att man gör en normalfördelningskurva över känslor och beteenden, och sedan tittar man på de små svansarna längst ut. Det är där man hittar den mentala ohälsan. Vi kan alla ibland kolla att vi har låst en extra gång, men vi lider inte alla av tvångssyndrom. Vi kan alla känna oss nedstämda, men vi lider inte alla av depression. Vi kan alla känna oss utsatta någon gång, men vi är inte paranoida. Vi kan alla ha svårt för att sitta still, men vi har inte alla ADHD. Det är när känslorna och beteendena blir överväldigande, när de fyller vår tid och styr våra liv som de leder till psykisk ohälsa.

Eftersom vi talar om extrema varianter av normala funktioner är det inte konstigt att olika forskare kommer till olika resultat när de bedömer hur stor del av befolkningen som är drabbad av en viss typ av psykisk ohälsa. Siffran är helt beroende av var på svansen du drar gränsen. Det är inte heller inte konstigt att, som nämns i Lars Lundströms artikel i Röda Rummet, ärftligheten för ADHD inte är större än för andra personlighetsdrag, eftersom en av förutsättningarna för diagnosen just är en extrem uppsättning av vissa personlighetsdrag. Det Lundström påpekar är med andra ord inte något uppseendeväckande utan en ren truism.

Den psykiska ohälsan benämns ”funktionshinder”, något hindrar någon slags funktion. Funktionshindret är alltid situationsbundet: en rullstolsburen ska besöka en restaurang. Restaurangen ligger tre trappsteg upp från gatan. Den saknar rullstolsramp. Den rullstolsburna kommer inte in. Funktionshindret finns inte i trappstegen, det finns inte i rullstolen, det finns där rullstolen möter trappstegen, och kan avhjälpas med en rullstolsramp.

Det är därför inte heller så att en ADHD-diagnos gäller för evigt. Om en persons beteende eller den situation hon befinner sig i förändras, så är det mycket möjligt att hon inte uppfyller kriterierna längre, och då ska diagnosen bort. Det är egentligen inte konstigare än att jag kan vara förkyld, men efter att mitt immunförsvar kämpat mot virus några dagar blivit frisk.

Eftersom funktionshindret ADHD uppstår där beteende möter situation, är det inte heller underligt att diagnoskriterierna för män och kvinnor kan behöva lägga tonvikt vid olika saker. Hur vi reagerar på stimuli är genuskodat, och samma reaktion kan mycket väl tänkas få olika uttryck beroende på om den som agerar är en pojke eller en flicka; ”situationen” för kvinnor och män är helt enkelt olika.

5. ETT SJUKDOMSALSTRANDE SAMHÄLLE

ADHD-diagnosen har i olika versioner funnits i ungefär 100 år, och antalet diagnostiserade ökar. Om tillståndet uteslutande berodde på psykosociala faktorer, som skribenterna i Internationalen (29/3 2010 och 25/11 2011) och Röda Rummet verkar mena, borde det vara tvärtom - om människor under svåra förhållanden utvecklar ADHD så borde väl de som har svårast förhållanden också ha högst prevalens? I västvärlden borde betydligt färre uppfylla diagnoskriterierna nu än för hundra år sedan. Däremot borde vi ha en massiv epidemi i till exempel Sudan, men så är det inte.

Det är uppenbarligen inte heller så att vi fått några avgörande förändringar av människor fysiologi de senaste hundra åren. Så vad har hänt?

Det mest uppenbara är att vi fått diagnosen, och att den blivit mer känd. Vi har skapat ”ADHD-bunten”, och kan därför prata om den. När vi kan prata om den blir det lättare att se den.

Samtidigt som vi fått ADHD-bunten har samhället förändrats: det finns allt färre arbeten som kan kanalisera den energi som är karaktäristisk för ADHD; i allt fler sammanhang krävs att vi under långa stunder sitter still och riktar vår uppmärksamhet mot sådant vi egentligen inte är intresserade av.

Under de senaste decennierna har vi också fått ett samhälle där vi översköljs av intryck i en ständigt ökande omfattning. Intrycken tar aldrig slut. 24-timmarssamhället fortsätter och fortsätter och du kan visserligen stänga av Tv:n, koppla ner Facebook, men varken Tv:n eller Facebook bryr sig utan pågår i alla fall.

Att sitta still, rikta sin uppmärksamhet och att sortera intryck är något som personer med ADHD har svårt för, och det är svårt att tänka sig att det inte skulle ha bidragit till att deras problem uppmärksammas oftare nu än för 100 år sedan. Fysiologi möter situation; funktionshinder uppstår.

6. KAN DET FINNAS FELAKTIGT DIAGNOSTISERADE?

Låt mig berätta en historia till: det kommer in en kvinna på mottagningen där jag arbetar. Hon går med spänst i steget, ger ett fast handslag samtidigt som hon ler och ser mig i ögonen. Vi pratade en stund, hon hade en del problem, bland annat med sömnen. Hon hade dessutom varit hos en psykiater. När jag frågade vad han hade sagt svarade hon: ”Han sa att jag hade... ööóh... major depression, egentlig depression”.

Min första reaktion var att den där psykiatern aldrig kan ha sett en deprimerad person i hela sitt liv. När jag tänker efter tror jag att det finns två möjliga förklaringar till att patienten fått en så uppenbart absurd diagnos: antingen har psykiatern stirrat så stint på en uppsättning diagnoskriterier att han glömt bort att titta på patienten. Eller så är han våldsamt förtjust i de SSRI-preparat han skrivit ut, och valde diagnos för att få indikation för förskrivning.

Felaktig diagnos, helt klart. Innebär det att egentlig depression är en diagnos av ett tillstånd som inte finns, ett hjärnspöke i psykiatrin? Verkligen inte, egentlig depression är ett livshotande tillstånd; på kort sikt därför att patienterna kan ta livet av sig, på lång sikt därför att de inte sköter sin kropp och sina relationer.

Hade kvinnan kanske varit ute och ”diagnosshoppat”, på jakt efter lyckopiller? Inte det heller, hennes lidande var stort, och hennes problem äkta, men problemen kallas utmattning, inte depression.

Vad har det här med ADHD att göra? För det första att det säkert finns folk som har fått en felaktig diagnos, precis som det gör i alla patientgrupper; det kan till och med finnas folk i vården som systematisk över- eller underdiagnostiserar. Men det förändrar inte behovet av diagnosen eller dess giltighet. För det andra att man ska vara väldigt försiktig med att ifrågasätta patienternas lidande, även i de fall där själva diagnosen är felaktig. Om man som legitimerad sjukvårdspersonal börjar prata om ”diagnosshopping” och att säga att patienter man aldrig ens träffat mest verkar vara ute efter mediciner med missbrukspotential tycker jag att man ska fråga sig om det fortfarande är så att man försöker hjälpa människor, eller om uppsåtet glidit iväg, drivkraften blivit en annan.

7. ADHD UR ETT FUNKTIONSPERSPEKTIV

Men om vi ska vara konkreta: vad är ADHD? ADHD är ett tillstånd i ett samhälle som kräver koncentration samtidigt som det erbjuder oändlig distraktion. Samtidigt är ADHD ett beteendemönster hos en människa, ett mönster som är någorlunda konstant, det vill säga baserat på personlighetsdrag, och därför ytterst på den fysiologiska strukturen hos hennes centrala nervsystem.

Om vi granskar personlighetsdragen, vilka är nycklarna för att bedöma dem? Jag menar att det finns tre saker som skiljer ADHD från andra tillstånd.

Den första är nedsatt arbetsminne; problem även i ostressat tillstånd att hålla sekvenser av ord, siffror eller relationer i huvudet. Den typiska ADHD-personen är en som lär sig slå en kod inte genom att memorera siffrorna, utan genom att lära sig hur fingrarna rör sig på tangentbordet.

Den andra är förmåga till hyperkoncentration. Vänta nu, AD i ADHD betyder väl ”attention deficit”, koncentrationssvårigheter? Njaej, inte riktigt. Attention betyder styrd koncentration på engelska. (Attention! på militärengelska är motsvarigheten till Giv akt! på svenska.) Den typiska ADHD-personligheten blir fångad av och djup koncentrerad på det som händer omkring henne, eller av sina egna tankar och känslor. I situationer där personen förväntas eller behöver styra sin uppmärksamhet blir det ett funktionshinder, men funktionshindret beror inte på nedsatt koncentrationsförmåga, utan på att förmågan att styra koncentrationen är betydligt lägre än den genomsnittliga.

Den tredje är ett stort rörelsebehov. Personer med ADHD rör sig mycket, eller

EN ARTIKEL AV JÖRGEN HASSLER

Artikelförfattaren är legitimerad sjukgymnast och ansvarig utgivare för veckotidningen Internationalen. Tidigare redaktör för *Oberoende*, en tidning om läkemedels- och narkotikaberoende som ges ut av brukarförbundet RFHL.

så har de lärt sig att sitta still därför att de måste, men de tycker egentligen inte om det, och kontrollen över rörelseimpulserna kostar mycket mental energi. Här hittar vi en av de tydligaste genusskillnaderna: pojkar springer omkring därför att pojkar förväntas springa omkring, flickor sitter kontrollerat, därför att flickor förväntas sitta kontrollerat.

8. ADHD I HJÄRNAN

Som ni kanske ser finns det ett mönster här: om man har svårt att styra sin uppmärksamhet kommer det vara svårt att lära sig tillsynes meningslösa sekvenser utantill. Och om man lätt fångas av sina inre impulser kommer man att ha ett stort rörelsebehov, eftersom människan är byggd för att röra på sig.

Där det finns ett mönster är det lätt att anta att det finns en gemensam bakgrund. Det är här många av kontroverserna kring ADHD uppstår. Om den gemensamma bakgrunden till ADHD-personligheten finns, måste den finnas i hjärnan. Och eftersom vi vet så oerhört lite om hur hjärnan fungerar (vi kan skära bort delar av den och konstaterar att det inte är något bra idé, vi kan mäta halter av olika substanser utan att veta vad variationen i nivåer betyder eller beror på, vi kan ta bilder och se att olika knölar är olika stora utan att bli särskilt mycket klokare av det och nu för tiden kan vi ta bilder av syrekonsumtion eller blodflöde, bilder som vi sedan kan färglägga jättesnyggt men fortfarande inte fattar ett smack av) lämnas fältet fritt för spekulationer.

Läkemedelsindustrin spekulerar (bokstavligen och ekonomiskt) i signalsubstansteorin: det finns för lite av vissa ämnen i kopplingarna mellan nervcellerna i hjärnan hos patienterna – om vi petar i patienterna piller med de ämnena (som kroppen har hittat på, men som vi patenterat) så blir patienterna bra. I ADHD-fallet gillar läkemedelsindustrin att mixtra med nivåerna av dopamin.

När jag själv funderar över bakgrunden utgår jag från att nedsatt kontroll- och styrförmåga är den gemensamma nämnaren för nästan alla kriterier på ADHD i diagnosmanualen DSM-VI. Därför vill jag ner på en djupare nivå och böka – ända ner till hjärnstammen. Därifrån regleras många av kroppens basala funktioner, bland annat sömn och vakenhet. Hjärnans normala tillstånd är att sova, för att vi ska vara vakna krävs att impulser skickas från en del av hjärnstammen. Om vi tänker oss att antalet impulser som skickas från vakenhetscentrum är lite sänkt – alltså att ADHD-personligheten hänger ihop med en vakenhetsgrad som är något lägre än genomsnittet – så skulle det kunna förklara mönstret i ADHD-beteenden.

Det som händer när vakenhetsgraden sänks är nämligen att den medvetna kontrollen (funktioner som hänger samman med de delar av hjärnan som sitter längst fram) över tankar och handlingar blir svagare; när det är dags att stänga för dagen är det av någon anledning grindvakten som går hem först. Alla som varit hypnotiserade, mediterat djupt, druckit alkohol eller drömt på natten har upplevt det.

Sänkt vakenhetsgrad – häng med nu, för det här blir en frivolt baklänges – skulle också kunna förklara både hyperaktivitet och varför ADHD-patienter blir lugna av medel som egentligen borde vara uppiggande.

Om kroppen inte kan hålla sig vaken, kan den inte leva. Sänkt vakenhetsgrad är med andra ord ett livshotande tillstånd, och eftersom kroppen tycker att det där med överlevnad är viktigt, måste den hitta något annat system för att hålla igång. Det finns egentligen bara ett system att välja på: den så kallade HPA-axeln, kroppens stressystem. Neurologiskt skulle ADHD-personligheten med andra ord vara en lätt medvetandesänkning, som ger nedsatt kontroll, kombinerat med stresspåslag, som ger fart i största allmänhet.

Om personen pillar i sig substanser som höjer vakenhetsgraden – amfetamin, amfetaminderivat, koffein, nikotin, guarana eller ginseng till exempel – kan kroppen behålla balansen mellan sömn och vakenhet samtidigt som den reglerar ner aktiviteten i HPA-axeln, alltså sänker den generella stressnivån.

9. ADHD-BETEENDEN SOM PROBLEM

En person med ADHD-diagnos har helt uppenbara problem: hon klara ofta inte av att sköta skola eller arbete, hon klarar ofta inte av att sköte ett hem, hon hamnar ofta i svåra situationer i förhållande till andra. Om sådana problem saknas ska ingen diagnos sättas. Vissa läkare, och framför allt företrädare för läkemedelsindustrin, kan tycka att diagnosen ska ställas i alla fall, det kallas diagnosglidning, och är en trevlig inkomstkälla för dem som säljer mediciner.

Drivkraften för diagnosglidning är inte bara girighet, för även om en persons ADHD-beteenden inte skapar så svåra problem att de kan sägas utgöra ett funktionshinder kan de vara svåra att leva med i alla fall. Uppgifter som kräver riktad uppmärksamhet kan bli mycket krävande även om de inte direkt blir omöjliga att utföra, ett stort rörelsebehov kan vara svårt både att förstå och att hantera och ett impulsivt, ohämmat beteende kan skapa svårigheter i relationer till vänner, släktingar och arbetskamrater.

Personer med ADHD-beteenden uppvisar ofta kroppsliga besvär, som muskelspänningar och smärtor och känner sig misslyckande och missanpassade. ADHD-beteenden liknar andra diagnoser; växlingar mellan hyperaktivitet och utmattning kan se ut som bipolär sjukdom, kontrollbehov i kombination med starka känsloutbrott kan se ut som autismspektrumstörning.

I vissa fall kan ADHD-personligheten ge upphov till andra former av psykisk ohälsa. En överaktiv eller lättdistraherad person som ständigt kritiseras (eller kritiserar sig själv) kan utveckla känslor av värdelöshet som leder till depression eller borderlinestörning, en överaktiv person vars hjärna vill mer än kroppen klarar kan utveckla utmattningssyndrom.

10. ADHD-BETEENDEN OCH SOM BEGÅVNING

Fast oftast går det inte så illa för dem som föds med ADHD-personlighet. Det som ger upphov till funktionshinder går också att betrakta som förmågor, begåvningar – allt beror på situation och perspektiv. Mycket energi och en stark drivkraft är ofta väldigt användbart. Förmåga till hyperkoncentration är också väldigt värdefullt, förutsatt att det går att rikta den mot något användbart. Nyare forskning visar också att det finns en koppling mellan ADHD och kreativitet: när grindvakten går hem (alltså när vakenhetsgraden sänks) öppnas inte bara porten för en massa tokerier, det ger också möjlighet att göra kopplingar som andra inte gör och se möjligheter som andra inte ser.

I litteratur som inte är vetenskaplig utan baseras på patienters och behandlares egenerfarenheter spekuleras det om att det finns kopplingar mellan ADHD-personlighet och förmågan att leda andra, förmågan att leva sig in i andras situation, förmågan att använda intuition, förmågan att uttrycka sig tydligt och förmågan att känna band till och ansvar för naturen.

11. LIVET MED ADHD

Så, vad gör jag om jag misstänker att jag själv eller någon som är mig nära hör till ADHD-bunten?

Först kan det vara bra att inventera livet; sätta sig ner och fundera på om de beteendemönster jag tycker mig se skapar några problem. Om de inte gör det är det kanske inte så mycket att engagera sig i – If it works, don´t fix it.

Om beteendet faktiskt skapar problem, skulle jag börja med några saker. Det första är att lära mig mer om ADHD: ”diagnosshopping”, eller som vi sa förr: insikt och självinsikt, är nycklar till att hantera en ADHD-personlighet.

Om hyperaktivitet är ett stort problem skulle jag testa att ta bort socker och vitt mjöl från dieten, eftersom snabba kolhydrater i stor mängd driver stress, och därför spär på hyperaktivitet. Samtidigt skulle jag utforska metoder för avspänning, exempelvis yoga, tai chi eller meditation.

Om stort rörelsebehov är ett problem, skulle jag försöka hitta sätt leva ut det.

Om problemet är att jag inte kan få ihop min vardag för att jag hela tiden glömmer och tappar saker, skulle jag utforska metoder för att avlasta arbetsminnet med till exempel listor.

Syftet med utforskandet av mig själv och min omvärld skulle vara att hitta en livsväg som förvandlar funktionshinder till styrkor. Den som gör det kommer att behöva släppa taget om många föreställningar – egna och andras – om hur saker bör eller måste göras. Ytterst handlar det om att återupprätta ett självförtroende som ofta är stukat av ständiga misslyckanden med att uppfylla egna och andras förväntningar; det är så här du fungerar och du har rätt att befinna dig i din ADHD-zon.

En vuxen kan oftast göra det här utforskandet själv, ett barn behöver så klart stöd av en insiktsfull omgivning. För den som inte kan hantera sitt ADHD-beteenden på egen hand, men som inte behöver mediciner, ska det finnas annan hjälp att få från sjuk- och socialvården. Läkemedelsbehandling är ett alternativ först då olika former av stöd prövats och visat sig otillräckliga och ska alltid kombineras med andra insatser. Det slås fast av både Läkemedelsverket och Statens beredning för medicinsk utvärdering (SBU).

I svåra fall kan både barn och vuxna ha nytta av medicinering, i alla fall under en tid. Än en gång: ADHD kan vara ett svårt funktionshinder. Ett tag hade jag en patient som fått diagnosen autismspektrumstörning och lindrig utvecklingsstörning. För mig stod det ganska snart klart hon varken led av problem att relatera till sina medmänniskor eller hade en IQ under 70. Däremot tyckte jag att hon verkade ha extremt svårt att fokusera; hon försvann lätt bort i tankar och lämnade uppgifter halvgjorda. När jag frågade henne vad hon själv tyckte att hon hade för problem sa hon ”det är mest det där att jag har så jävla svårt med minnet”. I fall som är så svåra tycker jag att det är självklart att prova medicinering; börja med maxdos koffeintabletter, och om det inte hjälper gå över till läkemedel baserade på amfetaminderivat.

12. KRITIK AV KRITIKEN

En sak som kritikerna av ADHD-diagnosen har påfallande svårt att göra är att visa upp något positivt alternativ. Vissa hävdar visserligen att diagnosen är en lösning på ett problem som inte finns, att hela grejen är ett påhitt av psykiatrin och/eller läkemedelsindustrin. I så fall är det så klart helt i sin ordning att inte ställa upp något alternativ, problem som inte finns behöver inte lösas.

Oftast tittar de tillbaka till något obestämt ”då”, en romantisk tid innan ADHD-diagnoser, då man kunde ta hand om de här barnen utan att sätta stämpel på dem. Jag skulle hemskt gärna vilja veta när det här var, och exakt hur man då gjorde. Min misstanke är att man tog

röda rummet
är socialistiska partiets kvartalstidskrift (tidskriften hette 1969–1996 fjärde internationalen).
Utkommer med fyra nummer per år. Nummer 49 sedan starten 1997 (nummer 160 sedan 1969).
För innehållet i artiklarna ansvarar respektive författare.

Redaktionen: Peter Jervelycke Belfrage, Daniel Brandell, Johannes Jensen, Anders Karlsson, Johanna Lagerberg, Per-Olof Larsson, Björn Rönnblad och Ingemar Sandström,
Ansvarig utgivare: Björn Rönnblad
Grafisk form: Joakim Svensson
Post till redaktionen: Box 7043, 402 31 Göteborg
E-post: rodarummet@hotmail.com

Prenumeration: 80 kronor för fyra nummer
Plusgiro: röda rummet 13 04 07–0
Hemsida: http://www.rodarummet.org
Tryck: V-Tab, 2011
Gjord på Tidskriftsverkstaden, Göteborg.
(www.tidskriftsverkstaden.se)-
ISSN: 1403–3844

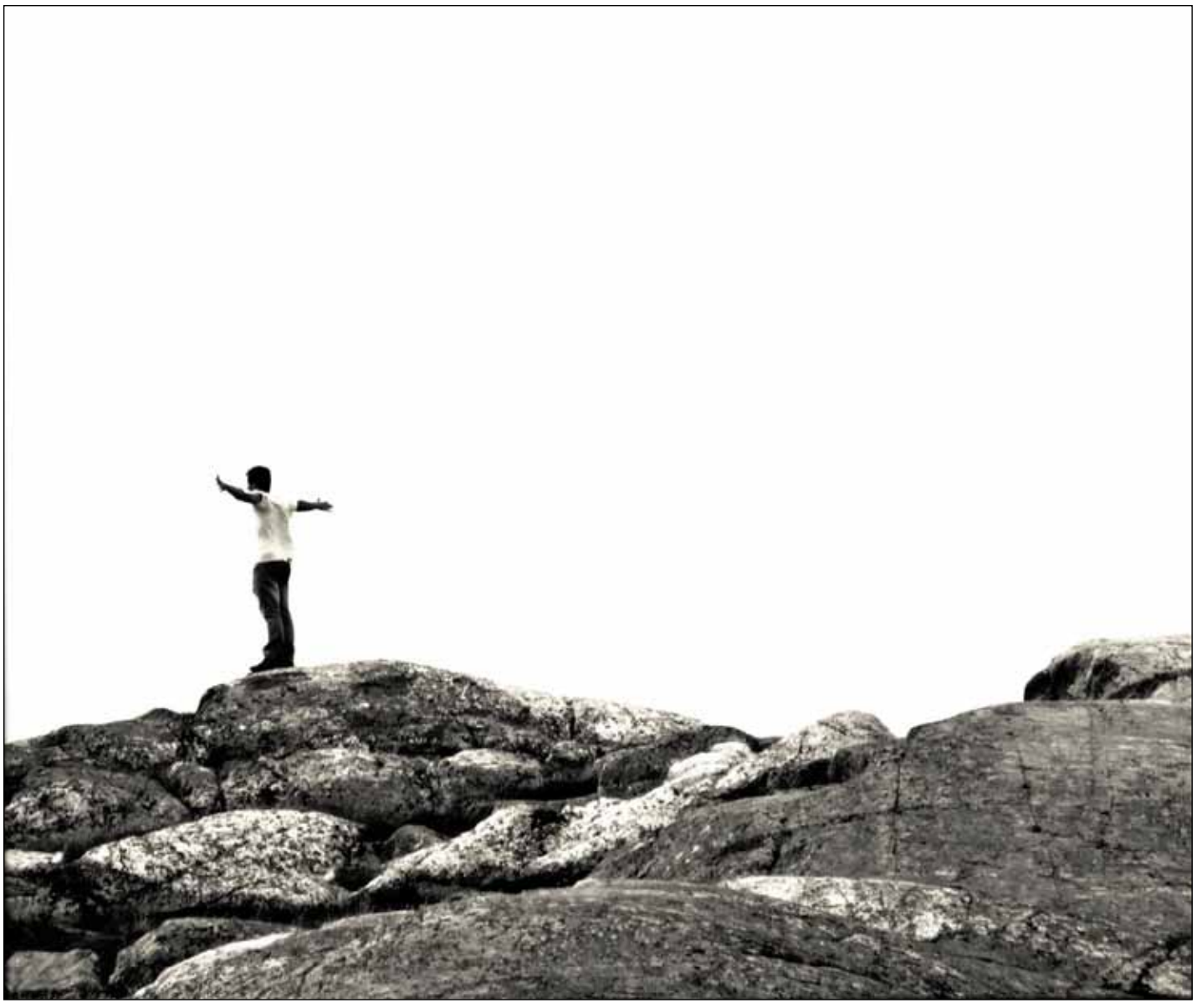

bild: Anders Nilsson

hand om dem genom att helt enkelt inte se och förstå. Man löste problemet genom att bortse från det.

Ett annat vanligt tema, som också återkommer i Lundströms artikel i Röda Rummet, är att ADHD-beteenden beror på brister i uppfostran. Problemet med det är att ADHD grundas på personlighetsdrag, och försök att uppfostra bort fysiologiskt grundade personlighetsdrag snarare orsakar än förebygger ADHD. Också här skulle det vara intressant att få veta hur en uppfostran som avhjälper ADHD ser ut.

Kanske hänger det där obestämda ”då” ihop med det där med uppfostran. I så fall blir det som Susanna Alakoski skriver: ”Hon slog inte Ana med pekpinnen över fingrarna. Men hon slog dig och Jacek, hon slog de killar i din klass som inte kunde sitta stilla.”

Ett sista tema i Lundströms artikel är en obalanserad rädsla för narkotikaklassade preparat, och det är också ett vanligt övergripande stråk i kritiken mot ADHD-diagnosen. Man ger barnen knark! Knark som barnen sedan sprider till andra barn! Problemet med det argumentet är att de här medicinerna inte är så enkla att bli hög på, och att det inte finns några studier som visar att spridning har förekommit i Sverige, eller ens i Skandinavien.

13. KRITIK FÖR FÖRÄNDRING

De här anteckningarna är inge närläsning av Lundströms artikel, så varför närgranska hans bara antydda alternativ?

Så här tänker jag: Scientologerna – som är drivande bakom kampanjen mot ADHD-diagnosen och medicinering med centralstimulerande medel – tycker att knark är det absolut ondaste som finns, och det enda som är ondare än det ondaste som finns är psykiatrin. Jag delar inte deras ADHD-kritik, men jag har inte heller svårt att förstå den.

Men varken Lars Lundström eller till exempel Eva Kärfve är ju scientologer, så vad driver dem? För mig är det som sagt svårt att förstå.

Och ännu svårare att förstå: Varför ska vänstertidningar bry sig om, till och med publicera, kritiken? Om vi drar saker till sin yttersta spets (för att göra dem tydliga) är det så här: vänstern sysslar med publicistiks verksamhet för att uppnå politisk förändring. Den förändringen frambringas genom a) ett agerande subjekt. Genom sitt agerande skapar de b) ett motstånd. Kampen mellan det agerande subjektet och dess motståndare (i den ursprungliga teorin arbetarklassen mot kapitalistklassen), leder till c) politisk förändring.

Men vilka är a)? Är det barn och vuxna med ADHD-diagnos? Är det deras föräldrar? Är det lärare och andra pedagoger? Är det psykologer och socionomer? Är det ett gäng politiska journalister? Och vilka är b)? Är det läkemedelsindustrin? Är det psykiatrin? Är det patientorganisationerna? Är det lärare och andra pedagoger? Är det barn och vuxna med ADHD-diagnos? Är det ett annat gäng politiska journalister? Och om a) vinner, vad blir c)? Upphör medicineringen? Löses de problem som barn och vuxna med ADHD-diagnos upplever? Försvinner själva diagnosen?

Innan vi använder mer trycksvärta till den nu snart 15 år gamla debatten om ADHD, kan inte någon berätta varför vi gör det? Vad ska det leda till?

14. DET ÄR BÄTTRE ATT VARA RIK OCH FRISK

I sin artikel utgår Lundström från att överfulla lägenheter i Kiev leder till många ADHD-diagnoser för att underbygga krav som gäller Sverige idag: lika lön, sex timmars arbetsdag, bra och billiga bostäder, mindre barngrupper på dagis och en bra och näraliggande skola för alla. Utmärkta krav! Om målet var att förbättra folkhälsan i allmänhet skulle det där vara huvudet på spiken, för det finns en mycket tydlig koppling mellan större jämlikhet och bättre folkhälsa.

Men att använda det faktum att ADHD är vanligare bland fattiga än bland rika som ett argument mot diagnos och behandling är underligt. Det innebär nämligen bara att ADHD uppför sig som i stort sätt all annan sjuklighet och ohälsa. Som det sägs i senaste folkhälsorapporten från Statens folkhälsoinstitut : ”Det finns dock tydliga skillnader i hälsa mellan olika grupper. Personer med låg utbildning eller låg inkomst har kortare medellivslängd och uppger en sämre hälsa än den övriga befolkningen. […] En sammanställning av olika svenska studier visar att risken för dödlighet bland barn och unga är 30 procent högre i socioekonomiskt svaga grupper jämfört med socioekonomiskt starka grupper. Dessutom är risken för skador 40 procent högre och risken för depression och ångest 100 procent högre.”

I ett samhälle som dagens Sverige finns en koppling mellan psykosocial belastning och ADHD. Men kopplingen är inte till absolut fattigdom, som man kan anta att den är i Kiev, utan den har i mycket större utsträckning att göra med sådant som missbruk och annan psykisk ohälsa i familjen; brist på stödjande sociala nätverk, självförtroende och kunskaper.

15. FINNS DET EN PLATS FÖR VÄNSTERN?

Sammantaget är hela ADHD-debatten, inte bara som den förts i Röda Rummet, utan också i till exempel Ordfront för över tio år sedan, ett tragiskt exempel på att vänstern står offside. Det vi säger har ingen som helst bärighet på den verksamhet vi talar om – diagnostisering och behandling av patienter med ADHD.

Det måste inte nödvändigtvis vara så, men för att vänstern ska ha något vettigt att säga i det som med nödvändighet till stor del blir en intern debatt i sjukvården måste vi släppa den förenklade uppfattningen att alla problem alltid är sociala, och alla lösningar alltid ekonomiska. Vänstern har en rätt stark tendens att med hjälp av ganska glesa lappverk till analyser hänga sina favoritlösningar på olika problem. Oavsett vad frågan är, så är svaret ökad jämlikhet och satsningar på den offentliga sektorn. Kanske spökar här den gamla inställningen att mental ohälsa inte är riktig ohälsa. Den är mycket vanlig och har djupa rötter. Inom vänstern kommer den ytterst ur hur arbetaren konstruerades ideologiskt för över hundra år sedan: frisk, stark, framåtblickande – i kontrast till den svagsinta, dekadenta och förvirrade borgerligheten.

Fastän det idag råder fullständig enighet i alla vårdteorier om att människor är biologiska, psykologiska och sociala varelser så är det en insikt som (milt sagt) inte alltid kommer praktiskt till uttryck i vården. Det förhållandet borde vara en av vänsterns naturliga ingångar för debatt och opinionsbildning. Däremot måste vi sluta föra debatten som om den fortfarande handlade om arv mot miljö – det är passerat sedan decennier.

Ett annat område skulle kunna vara diskussionen kring medicinsk forskning. I april kungjorde regeringen att man satsar 1,5 miljarder på Sci Life Lab, ett nytt forskningsnätverk som i förlängningen ska leda till upptäckten av nya molekyler att ta patent på. Samma inriktning mot patenterbarhet framträder starkt i verksamheten på exempelvis Karolinska Institutet. Det skadar inte bara forskningen (eftersom forskningsresultat som leder till patent måste hållas hemliga tills patenten är godkända). Det är också väldigt tveksamt om de stora folkhälsoproblemen, som hänger ihop med stress, smärta och diet, går att lösa med nya molekyler.

Inriktningen på patent och dess naturliga följd, medikaliseringen av vården, har lett till en förtroendekris för hela sjukvårdssystemet, även om få talar om den på det sättet: bara hälften av patienterna tar de mediciner de får utskrivna på det sätt som doktorn ordinerat. Analyser, problemformuleringar, lösningar någon? ★

KÄLLOR:

Artikeln är essäistiskt skriven, och för att inte ge ett falskt vetenskapligt intryck har den inga löpande källhänvisningar. Nedan ges ett antal källhänvisningar till faktapåståenden under de olika punkterna. Den som är intresserad av källor till övriga faktapåståenden är välkommen att maila till jorgen_hassler@yahoo.se

Avsnitt 1 Om SSRI-preparat:
(Fournier, J. C. et al. (2010) Antidepressant Drug Effects and Depression Severity JAMA , vol. 303 ss. 47-53.)
http://www.lakartidningen.se/includes/07printArticle.php?articleId=16969
www.fass.se
Om antibiotika: http://www.antibiotikaellerinte.se/
Avsnitt 2 Om nikotinbruk och ADHD:
http://archpsyc.jamanetwork.com/article.aspx?volume=62&issue=10&page=1142
Avsnitt 8 Om vakenhetcentrum:
http://newideas.net/adhd/neurology/reticular-activating-system
Avsnitt 10 Om hyperaktivitet och kreativitet:
http://ki.se/ki/jsp/polopoly.jsp?d=38724&a=118407&l=sv
Medicinsk Vetenskap nr 3/2011
Avsnitt 12 Alakoskicitatet:
Håpas du trifs bra i fengelset, Natur och kultur 2010
Avsnitt 13 Från scientologerna:
http://www.kmr.nu/intro_0.htm; http://jannel.se/#home;
Om scientologerna:
http://www.lakartidningen.se/includes/07printArticle.php?articleId=7601, http://motpolen.webs.com/
Avsnitt 14 Folkhälsoinstitutets rapport: http://www.fhi.se/PageFiles/10555/R2010-16-folkhalsopolitisk-rapport-2010.pdf
Avsnitt 15 Om patienters (under-)bruk av ordinerade läkemedel:
http://www.lakemedelsvarlden.se/zino.aspx?articleID=4528

Syrizas politiska program

Italienska kommunistpartiets (Rifondazione) dagstidning publicerade nyligen i punktform en sammanfattning av vad som uppenbarligen är Syrizas officiella politiska program. Följande översättning är från den engelska översättningen som gjordes av Gaither Stewart.

- Genomlysning av den offentliga skulden och omförhandling av de rådande ränte- och betalningsvillkoren, samt stopp för alla avbetalningar tills dess ekonomin har återhämtat sig och tillväxten och sysselsättningen tagit fart.
- Kräv att EU förändrar europeiska centralbankens roll så att den finansierar stater och offentliga investeringar
- Höj inkomstskatten till 75 procent för alla inkomster över 500. 000 euro.
- Ändra vallagarna till ett proportionellt valsystem.
- Höj skatten för stora företag till den genomsnittliga nivån för övriga Europa.
- Införandet av en skatt på finansiella transaktioner och en speciell skatt på lyxvaror.
- Förbud mot handel med spekulativa finansiella derivat.
- Avskaffa kyrkans och varvsindustrins skatteförmåner.
- Ta strid mot banksekretessen och kapitalflykten.
- Drastiskt nedskärning av de militära utgifterna.
- Återställ minimilönen till 750 euro/månad.
- Använd regeringsbyggnader, banker och kyrkor till de hemlösas behov.
- Öppna matsalar i de offentliga skolorna som erbjuder barnen kostnadsfri frukost och lunch.
- Kostnadsfri hälsovård åt de arbetslösa, de hemlösa och åt dem med låga löner.
- Skriv ned skulderna för fattiga familjer som inte klarar av sina betalningar med 30 procent.
- Höj arbetslöshetsunderstödet. Stärkt social trygghet för enföräldersfamiljer, gamla, funktionshindrade och familjer som saknar inkomst.
- Sänkt skatt på nödvändighetsvaror.
- Förstatliga bankväsendet.
- Återförstatligande av före detta offentliga verksamheter inom strategiska sektorer för att garantera tillväxten i landet (järnvägar, flygplatser, post, vattenförsörjning).
- Prioriterade satsningar på förnyelsebara energikällor och försvar av miljön.
- Lika lön oavsett kön.
- Begränsning av tillfälliga anställningar och stöd till fasta anställningar.
- Stärk arbetsrätten och höj de deltidsanställdas löner.
- Återupprättande av kollektivavtalens roll.
- Utökade arbetsinspektioner och noggrannare krav på företag som lägger anbud på offentliga kontrakt.
- Konstitutionella reformer som garanterar kyrkans avskiljande från staten, rätten till utbildning och hälsovård samt skydd av miljön.
- Folkomröstningar om avtal och överenskommelser med övriga Europa.
- Avskaffande av parlamentsledamöternas förmåner. Borttagande av juridisk immunitet för ministrar och rätt för domstolar att väcka åtal mot regeringsmedlemmar.
- Demilitarisering av Kustbevakningen och av Specialstyrkorna för upprorsbekämpning.
- Förbud för polisen att bära masker eller att använda skjutvapen under demonstrationer.
- Förändra polisens utbildning till mer fokus på sociala teman som immigration, droger och sociala faktorer.
- Garantera att de mänskliga rättigheterna efterlevs i flyktinglägren.
- Underlätta för flyktingfamiljer att återförenas.
- Avkriminalisera bruket av droger och satsa istället resurser på att bekämpa införseln av droger. Ökat stöd till rehabilitering av missbrukare.
- Reglering av vapenvägrares rättigheter i värnpliktslagen.
- Ökade resurser till den offentliga sjuk- och hälsovården upp till genomsnittet i Europa (genomsnittet i Europa är på sex procent av BNP, mot tre procent i Grekland).
- Avgiftsfri sjuk- och hälsovård inom det offentliga systemet.
- Förstatligande av privata sjukhus. Inga privata intressenter i det offentliga sjuk- och hälsovårdssystemet.
- Tillbakadragande av grekiska trupper från Balkan och Afghanistan.
- Inga grekiska soldater utanför landets gränser.
- Avbryt det militära samarbetet med Israel.
- Stöd för bildandet av en palestinsk stat inom 1967-års gränser.
- Förhandlingar med Turkiet som leder till en stabil överenskommelse.
- Stängning av alla utländska baser i Grekland och utträde ur Nato.